

ประเทศไทย: ก้าวหน้าหรือล่าหลัง Thailand: Progress or Hindrance

สันติ กิรพัฒน์*

บทคัดย่อ

บทความนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อพยายามตอบคำถามที่ว่าประเทศไทยจะเดินไปในทิศทางใดในอนาคต เราจะเป็นประเทศที่ล่าหลังหรือไม่ จากการทบทวนการพัฒนาของประเทศไทยในมิติต่างๆ ในช่วง 10 ปี ที่ผ่านมา ทั้งทางด้านการเจริญเติบโตทางด้านเศรษฐกิจ การพัฒนาทางการเงิน ตลอดจนทางด้านกำกับดูแลและธรรมาภิบาลพบว่า ประเทศไทยมีความเติบโตทางด้านเศรษฐกิจที่ใกล้เคียงกับประเทศคู่แข่ง เช่น ฮังการี สิงคโปร์ เกาหลีใต้ มาเลเซีย อินโดนีเซีย และเวียดนาม ถึงแม้ประเทศไทยมีการพัฒนาทางการเงินดีขึ้นเล็กน้อย แต่ยังมีปัญหาทางด้านความเหลื่อมล้ำทางด้านรายได้ การพัฒนาทางการเงินกำกับดูแลและธรรมาภิบาลที่แย่งลงในทุกมิติ สำหรับแนวโน้มในการพัฒนาของประเทศไทยในอนาคตนั้น จากการวิเคราะห์พบว่าประเทศไทยมีปัญหาทางด้านกลุ่มพลังในการพัฒนา (Development Cluster) ซึ่งเกิดขึ้นจาก

ปัญหาการขัดแย้งทางการเมืองซึ่งจะส่งผลกระทบต่อความสามารถในการดำเนินงานของรัฐบาลและรายได้ของประเทศในที่สุด นอกจากนี้ ระบบสถาบันการเมืองของประเทศไทยยังมีลักษณะแสวงหาผลประโยชน์ (Extractive Political Institutions) มากกว่าการมีส่วนร่วม (Inclusive Political Institutions) เมื่อพิจารณาเส้นทางเดินของประเทศไทยที่ผ่านมาจนถึงปัจจุบัน โดยใช้กรอบการวิเคราะห์ในลักษณะของบริษัท พบว่าเส้นทางเดินของประเทศได้มีลักษณะที่อาจก้าวไปสู่ความล้มเหลวได้ ดังนั้นถ้าผู้บริหารประเทศและนักการเมืองยังไม่ตระหนักถึงปัญหาและมีการปรับปรุงเปลี่ยนแปลงอย่างมีนัยสำคัญ แต่ยังคงเชื่อว่าประเทศเรายังดีอยู่ อีกไม่นานประเทศไทยก็คงเป็นตัวอย่างให้ประเทศอื่นศึกษาถึงความล้มเหลวอย่างเช่น กรีซ หรือ อาร์เจนตินา

คำสำคัญ: การพัฒนา ประเทศไทย

* รองศาสตราจารย์ประจำภาควิชาการธนาคารและการเงิน คณะพาณิชยศาสตร์และการบัญชี จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

Abstract

This article aims to assess the future path of Thailand by comparing various development indicators with those of other selected countries in Asia during the past 10 years. The evidence shows that the economic growth of Thailand is about the same as other countries in the region, such as Hong Kong, Singapore, South Korea, Malaysia, Indonesia, and Vietnam. Although Thailand has been progressing slightly in financial development the income inequality remains a problem. In addition, the governance indicators have been worsened in all aspects. Based on the development cluster framework, the ongoing political instability will adversely

affect the governance capability in tax collection and law enforcement which, in turn hurts the country's income. Moreover, the characteristics of Thai political institutions are more extractive rather than inclusive. This makes the development of the country unsustainable in the long run. Finally, the recent stages of Thailand's development exhibit some similarities with the path of once-successful-but-failed companies. Hence, it may be concluded that if the Thai politicians or policy makers still ignores these problems and do not initiate real reforms, Thailand certainly will be a case study for failure like that of Greece or Argentina

Keywords: Development, Thailand

1. บทนำ

เวลาจะเปรียบเทียบการพัฒนาของประเทศไทยนั้น เราไม่สามารถเปรียบเทียบกับประเทศเพื่อนบ้านที่เคยมีระดับการพัฒนาที่ใกล้เคียงกันในอดีต เช่น ประเทศมาเลเซีย หรือสิงคโปร์ได้ แต่เราจะต้องเปรียบเทียบกับประเทศที่เพิ่งเริ่มต้นในการพัฒนาใหม่ๆ คำกล่าวเช่นนี้ มีข้อเท็จจริงเพียงใด หรือเป็นเพียงแค่ข้อกังวลของบางคนเท่านั้น นอกจากนี้ในช่วงที่สภาพเศรษฐกิจของประเทศไม่ดี ผู้บริหารประเทศมักอ้างว่าเป็นเพราะภาวะเศรษฐกิจโลก หรือภาวะเศรษฐกิจของคู่ค้าไม่ดี ไม่ใช่เป็นเพราะประเทศไทยมีปัญหา ประเทศไทยยังคงมีศักยภาพในการพัฒนาสูง¹ เราสามารถเชื่อข้อโต้แย้งนี้ได้มากน้อยเพียงไหน

บทความนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อพยายามประเมินและตอบประเด็นเหล่านี้ โดยเริ่มจากการแสดงข้อมูลเศรษฐกิจ การพัฒนาของประเทศไทยที่ผ่านมาในอดีต เปรียบเทียบกับประเทศคู่เทียบในด้านต่างๆ ตั้งแต่ภาพรวมทางด้านเศรษฐกิจเบื้องต้น การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ การพัฒนาทางการเงิน และการพัฒนาทางการกำกับดูแลและธรรมาภิบาลของประเทศ หลังจากนั้น บทความจะวิเคราะห์ว่าในอนาคตประเทศไทยจะก้าวหน้าหรือล่าหลัง โดยใช้กรอบแนวคิดหลัก 3 กรอบ คือ 1) กรอบแนวคิด เสาหลักของความมั่งคั่งของประเทศ (Pillar of Prosperity) โดย Besley และ Persson (2011) แนวคิดนี้เชื่อว่าประเทศจะพัฒนาหรือไม่ขึ้นอยู่กับกลุ่มพลังในการพัฒนา (Development Cluster) ซึ่งมีปัจจัยทางด้านเสถียรภาพทางการเมือง ความสามารถของรัฐ และรายได้ของประเทศ 2) กรอบแนวคิด ทำไมบางประเทศถึงล่าหลัง (Why Nations Fail) ของ Acemoglu และ Robinson (2012) ประเทศจะล้มเหลวหรือพัฒนาขึ้นอยู่กับสถาบันการเมืองเป็นหลักกว่าระบบสถาบันการเมืองของประเทศ

มีลักษณะแสวงหาผลประโยชน์ (Extractive Institutions) หรือลักษณะของการมีส่วนร่วม (Inclusive Institutions) และ 3) กรอบแนวคิด วิเคราะห์ความล้มเหลวบริษัทใหญ่ที่เคยประสบความสำเร็จ (How the Mighty Fall) ของ Collins (2009) โดยแนวคิด 2 กรอบแรกเป็นแนวคิดทางด้านเศรษฐศาสตร์มหภาคและการเมือง สำหรับแนวคิดที่ 3 เป็นแนวคิดทางด้านจุลภาค โดยเปรียบเทียบการบริหารประเทศเสมือนการดำเนินงานของบริษัท

โดยสรุปจากตัวเลขที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาประเทศไทยในช่วงเวลาที่ผ่านมาตั้งแต่ปี ค.ศ. 2000 เมื่อเปรียบเทียบกับประเทศในเอเชีย 6 ประเทศ คือ ฮองกง สิงคโปร์ เกาหลีใต้ มาเลเซีย อินโดนีเซีย และเวียดนาม จะเห็นได้ว่าถึงแม้ประเทศไทยมีการพัฒนาทางการเงินดีขึ้นเล็กน้อย และมีการขยายตัวทางเศรษฐกิจที่ใกล้เคียงกับประเทศอื่นๆ แต่รายได้ของประชากรยังอยู่ในระดับต่ำ การพัฒนาทางด้านทรัพยากรมนุษย์ยังไม่ได้ดีขึ้น และการพัฒนาทางการกำกับดูแลและธรรมาภิบาลถดถอยลงทุกด้านไม่ว่าจะเป็นด้านการควบคุมคอร์รัปชัน ประสิทธิภาพของรัฐ คุณภาพการกำกับดูแล การบังคับใช้กฎหมาย และโดยเฉพาะอย่างยิ่งความมั่นคงทางการเมืองสำหรับแนวโน้มในการพัฒนาของประเทศไทยในอนาคตนั้น จากการวิเคราะห์พบว่า ประเทศไทยมีปัญหาทางด้านกลุ่มพลังในการพัฒนา (Development Cluster) ซึ่งเกิดขึ้นจากปัญหาความขัดแย้งทางการเมืองซึ่งจะส่งผลกระทบต่อความสามารถในการดำเนินงานของรัฐบาลและรายได้ของประเทศในที่สุด นอกจากนี้ ระบบสถาบันการเมืองของไทยยังมีลักษณะแสวงหาผลประโยชน์ (Extractive Institutions) มากกว่าการมีส่วนร่วม (Inclusive Institutions) ทั้งๆ ที่รัฐบาลได้ประกาศนโยบายในการสนับสนุนให้มีการเติบโตอย่างมีส่วนร่วม เมื่อพิจารณาเส้นทางเดินของ

¹ เช่น กิตติรัตน์เชื้อไทยไม่ได้รับผลกระทบจากวิกฤติเศรษฐกิจโลกมากนัก (<http://www.thaigov.go.th/economy/item/70229>); อภิลิทธิ์รอดศักยภาพไทยแก่ผู้จัดการกองทุนทั่วโลก (<http://www.komchadluek.net/detail/20110328/92961/>) เป็นต้น

ประเทศไทยที่ผ่านมจนถึงปัจจุบัน โดยใช้กรอบการวิเคราะห์ ในลักษณะของบริษัทพบว่า เส้นทางเดินของประเทศได้มี ลักษณะที่อาจก้าวไปสู่ความล้มเหลวได้ ถ้านักการเมือง และผู้บริหารไม่ได้ตระหนักถึงความเสี่ยงที่อาจเกิดขึ้นได้ และยังไม่ได้พิจารณาสาเหตุของปัญหาที่แท้จริง คือ ประเทศ มีปัญหาขีดความสามารถในการแข่งขัน เนื่องจากในช่วงที่ ผ่านมาประเทศไทยไม่ได้มีการพัฒนาที่ดีขึ้นเมื่อเทียบกับประเทศ อื่นๆ แต่กลับอ้างว่าเป็นเพราะปัจจัยภายนอก

บทความนี้มีโครงสร้างดังต่อไปนี้ ในส่วนถัดไปคือ ส่วนที่ 2 สรุปการพัฒนาของประเทศไทยในมิติต่างๆ เปรียบเทียบกับประเทศคู่เทียบ ส่วนที่ 3 เป็นการวิเคราะห์ ว่าประเทศไทยจะก้าวหน้าหรือล่าหลัง และส่วนที่ 4 เป็น บทสรุปและข้อเสนอแนะ

2. การพัฒนาของประเทศไทยที่ผ่านมา

ก่อนที่จะวิเคราะห์ว่าประเทศไทยกำลังจะล่าหลัง หรือก้าวหน้าหรือไม่นั้น เพื่อเป็นข้อมูลเบื้องต้น เราจะเริ่มจากการพิจารณาถึงภาพรวมทางด้านเศรษฐกิจของประเทศไทย ในอดีตเปรียบเทียบกับประเทศคู่เทียบในกลุ่มเอเชียทั้งหมด 6 ประเทศ ด้วยวิธีการเลือกแบบเจาะจง ได้แก่ ฮองกง สิงคโปร์ เกาหลีใต้ มาเลเซีย อินโดนีเซีย และเวียดนาม โดยประเทศทั้ง 6 ประเทศนี้ กลุ่มแรก คือ ฮองกง สิงคโปร์ และเกาหลีใต้ เป็นประเทศที่มีการพัฒนามากกว่าประเทศไทย กลุ่มที่ 2 คือ มาเลเซีย และอินโดนีเซีย เป็นประเทศที่มี ระดับการพัฒนาใกล้เคียงกับประเทศไทย และกลุ่มที่ 3 คือ เวียดนาม เป็นประเทศที่กำลังเริ่มมีการพัฒนา จากนั้น จะพิจารณาถึงการพัฒนาทางด้านทรัพยากรมนุษย์ (Human Development) การพัฒนาทางการเงิน (Financial Development) และการพัฒนาทางการกำกับดูแล และธรรมาภิบาล (Governance Development) ของ ประเทศไทยเทียบกับประเทศอื่น และเพื่อให้เห็นภาพ การพัฒนาประเทศที่สามารถเปรียบเทียบกับประเทศอื่นได้ โดยการศึกษานี้จะแปลงคำดัชนีการพัฒนาประเทศในด้าน

ต่างๆ ให้อยู่ในรูปของลำดับเปอร์เซ็นต์ไทล์ (Percentile Rank)

โดยสรุปจากตัวเลขที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนา ประเทศไทยในช่วงเวลาที่ผ่านมาในอดีตเมื่อเปรียบเทียบกับ ประเทศคู่เทียบ ถึงแม้ประเทศไทยมีการพัฒนาทางด้านการเงินที่ดีขึ้นเล็กน้อย มีการขยายตัวทางเศรษฐกิจที่ใกล้เคียง กับประเทศอื่น แต่รายได้ของประชากรยังอยู่ในระดับต่ำ การพัฒนาทางด้านทรัพยากรมนุษย์ไม่ดีขึ้น การพัฒนา ทางด้านธรรมาภิบาล และการปราบปรามทุจริตดลดยลง

ภาพรวมทางด้านเศรษฐกิจเบื้องต้น

ถ้าพิจารณาจากอัตราการเติบโตทางด้านผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศ (GDP) ของประเทศไทย เมื่อเทียบกับประเทศในเอเชีย ด้วยกันในช่วง 13 ปีที่ผ่านมา (ค.ศ. 2000 ถึง ค.ศ. 2012) ประเทศไทยมีอัตราการเติบโต ทางด้านเศรษฐกิจเฉลี่ยเท่ากับ 4.16% ซึ่งมีอัตราการเติบโต ทางเศรษฐกิจเฉลี่ยต่ำกว่าประเทศของคู่เทียบอื่นๆ ในขณะที่ ประเทศเวียดนามมีอัตราการเติบโตเฉลี่ยมากที่สุดคือ 6.96% (ดูตารางที่ 1) ถ้าพิจารณาในช่วงนายกรัฐมนตรี พ.ต.ท.ทักษิณ ชินวัตร (ค.ศ. 2001 ถึง ค.ศ. 2006) ซึ่งเป็นช่วงที่คนไทยส่วนใหญ่ คิดว่าเป็นยุคทองของ ประเทศไทย แต่อัตราการเติบโตทางเศรษฐกิจเฉลี่ยของ ประเทศไทยคือ 5.1% ซึ่งใกล้เคียงกับประเทศคู่เทียบ อื่นๆ อย่างไรก็ตามเมื่อพิจารณาให้ละเอียดยิ่งขึ้น จะพบว่า ประเทศเวียดนามมีอัตราการเติบโตเฉลี่ย 6 ปี สูงกว่า ประเทศไทยคืออยู่ที่ 7.6% สำหรับประเทศมาเลเซีย มีอัตราการเติบโตที่สูงกว่าประเทศไทยถึง 4 ปี จาก 6 ปี และในช่วงปี ค.ศ. 2004 ถึง ปี ค.ศ. 2006 ประเทศ ฮองกง และสิงคโปร์ ก็มีอัตราการเติบโตที่สูงกว่าประเทศไทย ในระหว่างภายใต้การนำของนายกรัฐมนตรี พ.ต.ท.ทักษิณ ชินวัตร ขณะเดียวกัน เมื่อพิจารณาถึงรายได้ประชากร ต่อหัวของประชากรในตารางที่ 2 ที่ใช้บ่งบอกถึงฐานะ ทางเศรษฐกิจและอำนาจซื้อของประชากรภายในประเทศ

จะเห็นว่ารายได้เฉลี่ยต่อหัวของประชากรตลอดระยะเวลา 13 ปี ของประเทศสิงคโปร์ (เฉลี่ย 33,072.96 ดอลลาร์สหรัฐฯ) ฮองกง (เฉลี่ย 28,334.77 ดอลลาร์สหรัฐฯ) และเกาหลีใต้ (เฉลี่ย 17,181.86 ดอลลาร์สหรัฐฯ) มีมูลค่าสูงกว่าประชากรไทยอย่างมาก ตลอดจนประชากรของมาเลเซียก็มีฐานะและความมั่งคั่งดีกว่าประชากรชาวไทยเช่นกัน

การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์

ปัจจัยหนึ่งที่สำคัญในการกำหนดว่าประเทศจะก้าวหน้าหรือล่าหลังหรือไม่ นั่นขึ้นอยู่กับการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ United Nations Development Programme (UNDP) ซึ่งเป็นหน่วยงานขององค์การสหประชาชาติได้นำเสนอรายงานเกี่ยวกับการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ตั้งแต่ปี ค.ศ.1990 และได้พัฒนาดัชนีการวัดการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ขึ้น โดยมีแนวคิดที่ว่าพัฒนาทางด้านเศรษฐกิจควรให้ความสำคัญกับการพัฒนาประชากร และกระบวนการที่การเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจถ่ายทอดลงไปสู่การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ ดัชนีที่วัดการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ (Human Development Index) เป็นดัชนีรวม (Composite Index) ซึ่งสะท้อนอายุขัย (Life Expectancy) การศึกษา และรายได้ของประชากร ตารางที่ 2 - ส่วนที่ 1 แสดงลำดับเปอร์เซ็นต์ไทล์ของดัชนีนี้ของประเทศไทยและประเทศคู่เทียบตั้งแต่ปี ค.ศ. 2000 ถึง ค.ศ. 2012 จะเห็นว่าอันดับการพัฒนาทางด้านทรัพยากรมนุษย์ของประเทศไทยแทบไม่มีการเปลี่ยนแปลงเลยในช่วงนี้ (จากเปอร์เซ็นต์ไทล์ที่ 45.10 ในปี ค.ศ. 2000 เทียบกับเปอร์เซ็นต์ไทล์ 45.20 ในปี ค.ศ. 2012) ซึ่งแตกต่างกันอย่างชัดเจน เมื่อเทียบกับประเทศฮ่องกง สิงคโปร์ และเกาหลีใต้ ซึ่งมีการเพิ่มขึ้นของลำดับเปอร์เซ็นต์ไทล์อย่างชัดเจนในช่วงปี ค.ศ. 2000 ถึง ค.ศ.2012 สำหรับประเทศมาเลเซีย และอินโดนีเซียก็มีการพัฒนาที่ดีขึ้นเพียงเล็กน้อย มีแต่ประเทศเวียดนาม

เท่านั้นที่มีการพัฒนาที่ลดลงเพียงเล็กน้อย

ประเทศไทยยังมีปัญหาทางด้านความเท่าเทียมของประชากรซึ่งพิจารณาจากค่าสัมประสิทธิ์ความไม่เสมอภาคหรือค่าสัมประสิทธิ์จีนิ (Gini Coefficient) ซึ่งมีค่าอยู่ระหว่าง 0 กับ 1 โดยค่ายิ่งเข้าใกล้ 1 มากเท่าไร แสดงว่าความไม่เท่าเทียมกันของรายได้ยิ่งมีมากเท่านั้น สัมประสิทธิ์ดังกล่าวรายงานโดยสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ตั้งแต่ปี ค.ศ. 1988 ถึงปี ค.ศ. 2011 มีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 0.51 โดยในปี ค.ศ. 2011 มีค่าสัมประสิทธิ์ที่ 0.484 ซึ่งแสดงให้เห็นค่าความเท่าเทียมของรายได้ประชากรมีการปรับปรุงขึ้นเพียงเล็กน้อย

ข้อมูลที่น่าสนใจเรื่องความไม่เท่าเทียมกันของประชากรคือ ความมั่งคั่งของมหาเศรษฐี 10 อันดับแรกของแต่ละประเทศที่รวบรวมจากการรายงานของนิตยสาร Forbes ดังแสดงไว้ในตารางที่ 2 - ส่วนที่ 2 จะเห็นได้ว่ามูลค่าทรัพย์สินรวมของมหาเศรษฐี 10 อันดับแรกของประเทศไทยมีมูลค่า 38,760 ล้านดอลลาร์สหรัฐฯ ในปี ค.ศ. 2012 และมูลค่า 57,200 ล้านดอลลาร์สหรัฐฯ ในปี ค.ศ. 2013 ซึ่งจะอยู่ใกล้เคียงกับประเทศอื่นๆ ยกเว้นประเทศฮ่องกงที่มูลค่าทรัพย์สินดังกล่าวสูงมากถึง 101,200 ล้านดอลลาร์สหรัฐฯ ในปี ค.ศ. 2012 และ 130,000 ล้านดอลลาร์สหรัฐฯ ในปี ค.ศ. 2013 ในขณะที่รายได้ประชาชาติของประเทศไทยอยู่ต่ำกว่าประเทศคู่เทียบเป็นส่วนใหญ่และเมื่อพิจารณาถึงอัตราการเจริญเติบโตของทรัพย์สินของมหาเศรษฐี 10 อันดับแรกของประเทศไทยจะมีอัตราที่สูงมากที่สุดคือ 20.94% ในปี ค.ศ. 2012 และสูงถึง 47.57% ในปี ค.ศ. 2013 อัตราการเจริญเติบโตเศรษฐกิจเฉลี่ยของประเทศในช่วงปี ค.ศ. 2000-2012 มีเพียง 4.16% เท่านั้น ซึ่งจากตารางนี้จะเห็นได้ว่าอัตราการเจริญเติบโตนับว่าสูงที่สุดในบรรดาประเทศคู่เทียบ ซึ่งอาจหมายความว่าคนรวยมากๆ ของประเทศไทยยิ่งรวยมากขึ้นเมื่อเทียบกับคนส่วนใหญ่

นอกจากนั้น จากผลการศึกษางานวิจัยเรื่อง “การกระจุกตัวของความมั่งมี” โดย ผศ.ดร.ดวงมณี เลาวกุล คณะเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ เมื่อพิจารณาจากค่าสัมประสิทธิ์จีดีพีล่าสุดของประเทศไทยที่มีการเก็บข้อมูล คือ ปี ค.ศ. 2009 พบว่า การถือครองทรัพย์สินรวมสุทธิ (ทรัพย์สินทั้งหมด หัก หนี้สินทั้งหมด) มีค่าสัมประสิทธิ์จีดีพี 0.688 การถือครองทรัพย์สินรวม มีค่าสัมประสิทธิ์จีดีพี 0.656 และรายได้ มีค่าสัมประสิทธิ์จีดีพี 0.485 ซึ่งแสดงให้เห็นว่าสังคมไทยมีความไม่เสมอภาคของการถือครองทรัพย์สิน หรือการกระจุกตัวของความมั่งคั่งค่อนข้างสูง

การพัฒนาทางการเงิน

การพัฒนาทางการเงินเป็นปัจจัยหนึ่งที่ส่งเสริมให้เกิดการเจริญเติบโตของภาคเศรษฐกิจจริง ซึ่งในที่สุดจะเป็นตัวกำหนดว่าประเทศไทยจะก้าวหน้าหรือล่าหลัง การพัฒนาทางการเงินจะพิจารณาจากตัวชี้วัดการพัฒนาทางการเงิน (Financial Development Index) เป็นดัชนีที่ทาง World Economic Forum (WEF) พัฒนาขึ้นตั้งแต่ปี ค.ศ. 2008 โดยดัชนีนี้จะสะท้อนถึงการพัฒนาทางการเงิน 3 ด้าน คือ ด้านผู้วางนโยบาย (Policy Makers) ด้านตัวกลางทางการเงิน (Financial Intermediaries) และด้านผู้ต้องการเงินทุน (End Users of Capital) โดย WEF ได้พิจารณาตัวชี้วัด 7 เรื่องด้วยกัน คือ 1) สภาพแวดล้อมทางด้านสถาบัน 2) สภาพแวดล้อมทางด้านธุรกิจ 3) ความมั่นคงทางการเงิน 4) การบริหารทางการเงินของธนาคาร 5) การบริหารทางการเงินของสถาบันการเงินอื่น 6) ตลาดการเงิน และ 7) การเข้าถึงทางการเงิน รายละเอียดของตัวชี้วัดและคะแนนดัชนีการพัฒนาโดยรวมได้แสดงไว้ในตารางที่ 3

จากตารางที่ 3 จะเห็นได้ว่าดัชนีการพัฒนาทางการเงินรวมของประเทศไทยปรับตัวดีขึ้นเล็กน้อยในช่วงปี ค.ศ. 2008 ถึง ค.ศ. 2012 คือจากลำดับเปอร์เซ็นต์ที่ 100

ที่ 45.10 เป็น 46.00 ในขณะที่ประเทศคู่แข่งอื่นมีการพัฒนาทางการเงินดีขึ้นอย่างชัดเจน โดยเฉพาะอย่างยิ่งฮ่องกงมีการพัฒนาทางการเงินที่ดีที่สุดของโลก (ลำดับเปอร์เซ็นต์ที่ 100) ในปี ค.ศ. 2011 และ ค.ศ. 2012 มีเพียงประเทศอินโดนีเซียประเทศเดียวที่มีการพัฒนาทางการเงินที่ลดลงในช่วงเวลาดังกล่าว เมื่อพิจารณาประเทศไทยในรายละเอียดจะเห็นว่า ดัชนีวัดสภาพแวดล้อมทางด้านธุรกิจ (ตัวชี้วัดที่ 2) และการบริการทางการเงินของธนาคาร (ตัวชี้วัดที่ 4) มีลำดับเปอร์เซ็นต์ที่ลดลงอย่างชัดเจน ในขณะที่ ตลาดการเงิน (ตัวชี้วัดที่ 6) และการเข้าถึงทางการเงิน (ตัวชี้วัดที่ 7) มีการปรับตัวขึ้นอย่างชัดเจน

การพัฒนาทางการกำกับดูแลและธรรมาภิบาล

การพัฒนาของประเทศทางด้านเศรษฐกิจและสังคมจะยั่งยืนในระยะยาวหรือไม่ ขึ้นอยู่กับว่าประเทศมีกระบวนการกำกับดูแลและธรรมาภิบาลที่ดีหรือไม่ ธนาคารโลกได้จัดทำตัวชี้วัดการกำกับดูแลของประเทศ (Worldwide Governance Indicator) ขึ้นโดยพิจารณาประเด็นหลัก 3 ด้าน ด้านที่หนึ่ง กระบวนการได้มาซึ่งการติดตามกำกับดูแลและธรรมาภิบาล และการเปลี่ยนแปลงรัฐบาล ด้านที่สอง ความสามารถของรัฐบาลในการเสนอนโยบายที่ดีและการดำเนินงาน และด้านที่สาม การเคารพสิทธิของประชาชนและองค์กรทางด้านเศรษฐกิจและสังคม โดยทางธนาคารโลกได้แบ่งออกเป็นตัวชี้วัดในมิติย่อยต่างๆ 6 ด้าน คือ 1) การควบคุมคอร์รัปชัน 2) ประสิทธิภาพของรัฐ 3) ความมั่นคงทางการเมือง 4) คุณภาพการกำกับดูแล 5) การบังคับใช้กฎหมาย 6) เสรีภาพในการออกเสียงและความรับผิดชอบ ตัวชี้วัดเหล่านี้ของไทยเปรียบเทียบกับประเทศต่างๆ ในเอเชียตั้งแต่ปี ค.ศ. 2000 ถึง ค.ศ. 2012 ได้แสดงไว้ในตารางที่ 4 ซึ่งตารางนี้ จะเห็นได้ว่าการพัฒนาทางด้านกำกับดูแลของประเทศไทยด้อยลงทุกมิติในช่วงปี ค.ศ. 2000 ถึง ค.ศ. 2012 (ดูแผนภาพที่ 1) ตัวอย่าง

เช่น ในเรื่องการควบคุมคอร์รัปชันประเทศไทยเคยได้คะแนน 55.12 ในปี ค.ศ. 2000 แต่ในปี ค.ศ. 2012 คะแนนกลับลดลงเป็น 46.89 ในด้านประสิทธิภาพของรัฐ ในปี ค.ศ. 2000 ประเทศไทยมีคะแนน 61.46 แต่ในปี ค.ศ. 2012 มีคะแนนลดลงเป็น 60.77 มิติที่ประเทศไทยถดถอยมากที่สุด คือ ในเรื่องความมั่นคงทางการเมือง ในปี ค.ศ. 2000 ไทยมีคะแนน 60.10 แต่กลับลดลงเป็น 12.80 ในปี ค.ศ. 2012 และมิติที่มีคะแนนลดลงมากอีกมิติหนึ่ง คือ ทางด้านเสรีภาพในการออกเสียงและความรับผิดชอบ

องค์ประกอบหนึ่งที่สำคัญของผู้ชีวิตในการกำกับดูแลและธรรมาภิบาลระดับประเทศ คือ เรื่องคอร์รัปชัน ซึ่งประเทศไทยให้ความสำคัญทั้งในภาครัฐและภาคเอกชน ดังจะเห็นได้จากคำกล่าวของนางสาวยิ่งลักษณ์ ชินวัตร นายกรัฐมนตรีในการประกาศเจตนารมณ์ในการบริหารประเทศ ณ ตึกสันติไมตรี ทำเนียบรัฐบาลวันอังคารที่ 2 กรกฎาคม พ.ศ. 2556

“วันนี้ดิฉันและรัฐบาลประกอบด้วยคณะรัฐมนตรี ข้าราชการชั้นผู้ใหญ่ระดับปลัดกระทรวงและอธิบดี มารวมตัวกันเพื่อร่วมกันประกาศเจตนารมณ์ในการปฏิบัติหน้าที่ในการบริหารประเทศ โดยมีวัตถุประสงค์ที่จะให้การดำเนินงานต่างๆ เป็นไปอย่างโปร่งใส ตรวจสอบได้ การต่อต้านทุจริตคอร์รัปชัน ถือเป็นภารกิจและหน้าที่อันสำคัญของคณะรัฐมนตรีชุดนี้และสำหรับข้าราชการทุกคนไม่ว่าจะเป็นฝ่ายการเมืองหรือฝ่ายประจำด้วยไม่เพียงแต่เป็นนโยบายสำคัญที่ได้แถลงไว้ต่อรัฐสภา แต่ยังเป็นปัจจัยหลักที่จะให้การบริหารบ้านเมืองเจริญก้าวหน้าและสัมฤทธิ์ผล รัฐบาลได้ยึดหลักธรรมาภิบาลของการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดีมาโดยตลอด ต้องการเห็นการทำงานที่โปร่งใส เปิดเผย และพร้อมให้ตรวจสอบ (Open Government)”

สำหรับภาคเอกชนของไทย และหน่วยงานอิสระต่างๆ ก็มีความตื่นตัวมากขึ้นในการต่อต้านการทุจริตคอร์รัปชัน โดยที่ผ่านมามองค์กรภาคเอกชนต่างๆ ได้รวมกลุ่มกันเพื่อสร้างเครือข่าย อาทิเช่น การจัดตั้งองค์กรต่อต้านคอร์รัปชัน (ประเทศไทย) กลุ่มภาคีเครือข่ายการป้องกันและปราบปรามการทุจริตคอร์รัปชันและการดำเนิน “โครงการการสร้างแนวร่วมปฏิบัติ (Collective Action Coalition) เพื่อการต่อต้านการทุจริตในภาคเอกชน” โดยโครงการนี้ เริ่มมาจากความร่วมมือของสมาคมส่งเสริมสถาบันกรรมการบริษัทไทย หอการค้าไทย หอการค้านานาชาติ สมาคมบริษัทจดทะเบียนไทย สมาคมธนาคารไทย สภาธุรกิจตลาดทุนไทย และสภาอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย ซึ่งถือเป็นโครงการระดับชาติที่ได้รับการสนับสนุนจากรัฐบาลและสำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ (ป.ป.ช.) เป็นต้น

เพื่อให้เห็นภาพเกี่ยวกับปัญหาคอร์รัปชันของประเทศไทย บทความนี้จึงได้สรุปข้อมูลซึ่งทำโดยองค์กร Transparency International Organization ไว้ในตารางที่ 5 โดยในส่วนของ 1 เป็นลำดับเปอร์เซ็นต์ที่โหดของดัชนีวัดการรับรู้ปัญหาคอร์รัปชัน (Corruption Perception Index) ซึ่งประมวลมาจากการสำรวจผู้เชี่ยวชาญหรือนักธุรกิจที่ทำงานในประเทศและข้อมูลอื่นที่เกี่ยวข้องกับการคอร์รัปชันที่เก็บรวบรวมจากหน่วยงานที่มีชื่อเสียง สถาบัน/องค์กรระหว่างอิสระที่เป็นที่ยอมรับทั่วโลก ขณะที่ส่วนที่ 2 แสดงภาพลักษณ์การคอร์รัปชันของอาชีพต่างๆ และส่วนที่ 3 แสดงเปอร์เซ็นต์ของประชากรที่รายงานว่ามีการติดสินบนและเปอร์เซ็นต์ที่ผู้ตอบแบบสอบถามระบุว่าอยากมีส่วนร่วมในการต่อต้านการคอร์รัปชันและการรายงานผลเกี่ยวกับการติดสินบนเจ้าหน้าที่ ซึ่งมาจากการสำรวจความคิดเห็นของประชากร 114,270 คน ใน 107 ประเทศ เกี่ยวกับมุมมองและประสบการณ์การรับรู้ปัญหาคอร์รัปชันในประเทศของตนเอง (Global Corruption Barometer)

จากตารางที่ 5 - ส่วนที่ 1 ถึงแม้ว่าปัญหาคอร์รัปชันของประเทศไทยมีการพัฒนาที่ดีขึ้นคือจาก เปอร์เซ็นต์ที่ 31.40 ในปี ค.ศ. 2000 เป็น 47.40 ในปี ค.ศ. 2012 แต่สถานการณ์คอร์รัปชันของไทยยังอยู่ในระดับสูงกว่าประเทศฮ่องกง สิงคโปร์ และมาเลเซีย ในปี ค.ศ. 2012 ปัญหาคอร์รัปชันประเทศไทยอยู่ในลำดับที่ต่ำกว่าเพียงประเทศอินโดนีเซีย และเวียดนาม อย่างไรก็ตาม มีข้อที่น่าสังเกตว่าประเทศอินโดนีเซียและเวียดนามมีการพัฒนาที่ดีขึ้นมากคือจาก เปอร์เซ็นต์ที่ 4.40 ในปี ค.ศ. 2000 เป็น 30.80 ในปี ค.ศ. 2012 และ 13.40 ในปี ค.ศ. 2000 เป็น 28.00 ในปี ค.ศ. 2012 นอกจากนี้ ลำดับเปอร์เซ็นต์ที่ 1 ของประเทศไทยได้มีแนวโน้มที่ลดลงจากปี ค.ศ. 2005 ซึ่งเคยอยู่ที่เปอร์เซ็นต์ที่ 62 และในปี ค.ศ. 2012 ภายใต้การบริหารงานของ นางสาวยิ่งลักษณ์ ชินวัตร ซึ่งได้ประกาศเจตนารมณ์ในการต่อต้านคอร์รัปชัน ก็ได้ลดลงจากปีก่อนหน้านี้ จากตาราง ที่ 5 - ส่วนที่ 2 จะเห็นได้ว่าอาชีพที่ประชาชนเห็นว่ามีการคอร์รัปชันสูงสุดคือ นักการเมืองและตำรวจ รองลงมาคือ ข้าราชการและจากตารางที่ 5 - ส่วนที่ 3 ของตาราง แสดงให้เห็นว่า 18% ของกลุ่มตัวอย่างรายงานว่าเคยตัดสินบน และเมื่อสอบถามกลุ่มตัวอย่างว่าอยากมีส่วนร่วมในการต่อต้านคอร์รัปชันหรือไม่ 92% ตอบว่าต้องการมีส่วนร่วมซึ่งตัวเลขนี้สูงที่สุดในบรรดาประเทศคู่เทียบและค่าเฉลี่ยของโลก แต่ทำไมประเทศไทยก็ยังมีปัญหาคอร์รัปชัน? คำตอบอาจเป็นเพราะว่าประเทศไทยมีภาพลักษณ์ที่ดูดีมากกว่าการปฏิบัติ

นอกจากนั้น Yadav (2011) ศึกษาความสัมพันธ์ของกลุ่มธุรกิจ พรรคการเมือง และการคอร์รัปชันของประเทศ ซึ่งเธอได้ยกตัวอย่างเปรียบเทียบการลอบบี้ในการออกกฎหมายของประเทศไต้หวัน และประเทศอาร์เจนตินา ถึงแม้ว่าทั้งสองประเทศ กลุ่มธุรกิจมีการลอบบี้การออกกฎหมายเพื่อผลประโยชน์ของกลุ่มธุรกิจ แต่ในประเทศอาร์เจนตินา มีการฉ้อโกงคอร์รัปชันติดตามมาเป็นจำนวนมากในขณะที่ประเทศไต้หวันไม่มี ซึ่งเธอได้ชี้ให้เห็นว่า

ความแตกต่างระหว่างประเทศทั้งสองคือ โครงสร้างในการออกกฎหมาย ประเทศอาร์เจนตินา พรรคการเมืองมีระบบในการควบคุมการออกกฎหมายอย่างเบ็ดเสร็จ ในขณะที่ประเทศไต้หวัน พรรคการเมืองไม่ได้เข้ามามีส่วนในการออกกฎหมายอย่างเป็นระบบ จากตัวอย่างดังกล่าว Yadav (2011) ได้เสนอข้อสมมุติฐานว่ากระบวนการและโครงสร้างสถาบันในการออกกฎหมายมีบทบาทสำคัญอย่างยิ่งต่อการคอร์รัปชันของประเทศแต่มีจะถูกกลืนจากนักวิชาการ ถ้าประเทศใดการออกกฎหมายมีการจัดตั้งและควบคุมจากพรรคการเมือง แทนที่การเสนอออกกฎหมายกระทำโดยนักการเมืองแต่ละบุคคลกลุ่มธุรกิจ สามารถลอบบี้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยมุ่งเป้าไปที่พรรคการเมืองและก่อให้เกิดการคอร์รัปชันที่สูงมากตามมา Yadav (2011) ได้ใช้ข้อมูลประเทศกำลังพัฒนาในการทดสอบและยืนยันสมมุติฐานดังกล่าว สำหรับประเทศไทย เป็นที่ทราบกันดีว่ากลุ่มธุรกิจได้สนใจเข้ามาเล่นการเมืองโดยตรง ซึ่งเป็นการลดขั้นตอนในการลอบบี้การออกกฎหมายและพรรคการเมืองได้มีบทบาทอย่างมากในการควบคุมเสียงของสมาชิกพรรคในการออกกฎหมาย ดังนั้นถ้าเป็นไปตามแนวคิดของ Yadav (2011) การคอร์รัปชันของประเทศไทยคงยังเป็นปัญหาที่สำคัญต่อไป ถ้าเราไม่เปลี่ยนโครงสร้างและบทบาทของพรรคการเมือง

สรุปโดยรวมจากตัวเลขที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาประเทศไทยในช่วงเวลาที่ผ่านมามีเปรียบเทียบกับประเทศในเอเชีย 6 ประเทศ จะเห็นได้ว่าถึงแม้ประเทศไทยมีการพัฒนาทางด้านการเงินที่ดีขึ้นเล็กน้อย และมีการขยายตัวทางด้านเศรษฐกิจที่ใกล้เคียงกับประเทศอื่นๆ แต่รายได้ของประชากรยังอยู่ในระดับต่ำ การพัฒนาทางด้านทรัพยากรมนุษย์ไม่ได้ดีขึ้น การพัฒนาทางด้านการกำกับดูแลและธรรมาภิบาลถดถอยลงทุกด้าน ในส่วนถัดไปจะเป็นการวิเคราะห์ว่าในอนาคต ประเทศไทยจะมีแนวโน้มการพัฒนาเป็นอย่างไร จะเดินหน้าหรือถอยหลัง โดยใช้กรอบการวิเคราะห์ 3 กรอบซึ่งสองกรอบแรก เป็นการวิเคราะห์ระดับมหภาคและการเมือง

ว่าทำไมประเทศถึงพัฒนาไปสู่ความมั่งคั่งและปัจจัยอะไร เป็นสาเหตุให้ประเทศล้มเหลว สำหรับกรอบที่สามเป็น แนวคิดระดับจุลภาคซึ่งเป็นการวิเคราะห์ประเทศไทย ในลักษณะของบริษัท

3. ประเทศไทยจะก้าวหน้าหรือล่าหลัง

3.1 ทำไมประเทศถึงมีความมั่งคั่ง

Besley และ Persson (2011) ได้เสนอแนวคิด ทางด้านเศรษฐศาสตร์การเมืองเพื่ออธิบายว่าทำไม บางประเทศถึงร่ำรวยมั่งคั่ง แต่บางประเทศกลับยากจน โดยมีพื้นฐานจากสิ่งที่ Adam Smith กล่าวไว้ตั้งแต่ปี ค.ศ. 1755 ว่า สิ่งที่ทำให้บางประเทศมั่งคั่งคือ ความสงบ (Peace) การที่รัฐสามารถเก็บภาษีได้ง่าย (Easy Tax) (อย่างเต็มเม็ดเต็มหน่วย) และระดับความยุติธรรมที่ดีพอ (Tolerable Administration of Justice) โดย Besley และ Persson (2011) เชื่อว่าความมั่งคั่งของประเทศนั้น ถูกผลักดันมาจากกลุ่มพลังทางการพัฒนา (Development Cluster) ประกอบด้วยปัจจัย 3 ด้านคือ 1) ความ มั่นคงทางการเมือง (Political Stability) 2) ความสามารถ ของรัฐ: ศักยภาพทางการคลัง (Fiscal Capacity) และ ศักยภาพทางการรักษากฎหมาย (Legal Capacity) และ 3) รายได้ของประเทศ กรอบแนวคิดนี้ได้แสดงไว้ในแผนภาพที่ 2 ซึ่งปัจจัยทั้ง 3 ด้านนี้จะส่งผลกระทบต่อ ซึ่งกันและกัน ความมั่นคงทางการเมือง มีผลในทางบวก กับความสามารถของรัฐ รัฐจะลงทุนในการเพิ่มศักยภาพ ทางด้านการคลังทำให้มีการเก็บภาษีได้มากขึ้น ทำให้รัฐบาล มีเงินในการลงทุนทางด้านสาธารณูปโภค และรัฐให้ความสำคัญ สำคัญทางการรักษากฎหมาย ทำให้ประชาชนและ ภาคธุรกิจกล้าลงทุน ซึ่งผลจะทำให้รายได้รวมของประเทศ เพิ่มขึ้น ประชาชนมีการกินดีอยู่ดีก็จะทำให้เกิดความสงบสุข ในประเทศ หรือความล้มพันธ์อาจเป็นไปได้ในทิศทางที่ย้อน กลับได้ กล่าวคือ ความมั่นคงทางการเมือง ทำให้ประชาชน จับจ่ายใช้สอยบริโภคมากขึ้น และภาคธุรกิจกล้าลงทุน ทำให้

รายได้ของประเทศเพิ่มขึ้น เมื่อรายได้ของประเทศเพิ่มขึ้น ฐานะการคลังของประเทศดีขึ้น มีการลงทุนในโครงสร้าง ทางด้านสาธารณูปโภคและทางด้านกฎหมาย ซึ่งจะส่งผลให้ เกิดความสงบสุขในบ้านเมือง มีเสถียรภาพทางการเมือง ในทำนองกลับกัน ถ้าประเทศไม่มีความมั่นคงทางการเมือง จะมีผลในทางลบต่อความสามารถของรัฐทั้งด้านการคลัง (การเก็บภาษีลดลง) และการรักษากฎหมาย (ประชาชนไม่มีความปลอดภัยในทรัพย์สิน) ซึ่งจะส่งผลให้รายได้โดยรวม ของประเทศลดลง และเมื่อประชาชนมีความเดือดร้อน และยากจนลง ก็จะมีผลทำให้ความไม่มั่งคั่งมากขึ้น

กรอบความคิดของ Besley และ Persson (2011) สามารถอธิบายวิกฤตของประเทศกรีซได้เป็นอย่างดี จากปัญหาความไม่สงบทางการเมือง (Political Stability) ของกรีซ ซึ่งเกิดจากการแย่งอำนาจระหว่างพรรคการเมือง 2 พรรค ประกอบกับปัญหาทางด้านความไม่มีประสิทธิภาพ ของรัฐบาล (State Capacity) ทางด้านการเก็บภาษี ตลอดจนการใช้จ่ายเกินตัวของรัฐบาลที่เน้นทางด้านประชานิยม ทั้งๆ ที่ประเทศมีอัตราการออมและประสิทธิภาพ แรงงานที่ต่ำ รัฐบาลมีการลงทุนทางด้านวิจัยพัฒนาที่ต่ำ นอกจากนั้นโครงสร้างเศรษฐกิจของประเทศยังพึ่งพาด้าน บริการมาก (การท่องเที่ยวและอุตสาหกรรมเดินเรือ) ทำให้ ประเทศมีความอ่อนไหวต่อภาวะเศรษฐกิจโลก จากปัญหา ทั้ง 2 ด้านนี้ ส่งผลให้ประเทศกรีซมีปัญหาด้านรายได้ ไม่สามารถชำระหนี้ภาครัฐที่ก่อไว้เป็นจำนวนมากได้และ นำมาสู่ภาวะวิกฤตเนื่องจากประเทศไม่มีกลุ่มพลังในการ พัฒนาสร้างความมั่งคั่งของประเทศ

สำหรับประเทศไทย ปัญหาสำคัญหลังจากการ รัฐประหารในปี ค.ศ. 2006 เป็นต้นมา คือความไม่มั่นคง ทางการเมือง ความแตกแยกทางความคิดสะสมการ ระเบิดขึ้นอีกในอนาคต ประกอบกับปัจจัยทางด้านปัญหา คอร์รัปชั่นและธรรมาภิบาลของประเทศ ทำให้หนักการเมือง และธุรกิจบางรายมุ่งหาผลประโยชน์ลงทุนในโครงการต่างๆ โดยมุ่งหวังผลตอบแทนในระยะสั้น ซึ่งโครงการใหญ่ๆ

เหล่านี้ไม่สามารถให้ผลตอบแทนได้อย่างยั่งยืนในระยะยาว ทำให้รายได้ของประเทศในระยะยาวลดลง เกิดปัญหาทางด้านช่องว่างรายได้ คนจนและชนชั้นกลาง จะมีความเป็นอยู่ที่แย่ลง ทำให้เกิดผลย้อนกลับไปที่ปัญหาความมั่นคงทางการเมือง ซึ่งในที่สุดจะส่งผลกระทบต่อความสามารถของรัฐ ไม่ว่าจะทางด้านการคลังและการรักษากฎหมายแย่ลง นอกจากนี้ เนื่องจากรัฐจะมุ่งเน้นแก้ไขปัญหาการเมืองระยะสั้น และ/หรือมุ่งเน้นโครงการประชานิยมเพื่อเอาตัวรอดระยะสั้นมีการใช้จ่ายอย่างฟุ่มเฟือยซึ่งจะส่งผลให้รายได้และส่งผลกลับสู่ความมั่นคงทางการเมืองจากกรอบวิเคราะห์นี้ เราคงพอจะสรุปได้ว่า ประเทศไทยมีปัญหาคลุ่มพลังในการพัฒนา (Development Cluster) ตามแนวความคิดของ Besley และ Persson (2011) ซึ่งพอจะเป็นคำตอบว่าประเทศไทยจะล่าหลังหรือก้าวหน้าในอนาคต

3.2 อะไรเป็นสาเหตุที่ประเทศล้มเหลวหรือประสบความสำเร็จ

Acemoglu และ Robinson (2012) เชื่อว่าสาเหตุสำคัญที่ทำให้ประเทศล้มเหลวหรือประสบความสำเร็จนั้นขึ้นอยู่กับปัจจัยทางด้านสถาบันทางการเมือง (Political Institutions) มากกว่าปัจจัยทางด้านนโยบายเศรษฐกิจ ภูมิศาสตร์ วัฒนธรรม หรือระบบคุณค่าของประเทศ ดังที่นักเศรษฐศาสตร์ทั่วไปเชื่อกัน โดยที่สถาบันทางการเมืองตามแนวคิดของ Acemoglu และ Robinson (2012) นั้นแบ่งออกเป็นสองลักษณะคือ สถาบันการเมืองแบบแสวงหาผลประโยชน์ (Extractive Political Institutions) และสถาบันการเมืองแบบมีส่วนร่วม (Inclusive Political Institutions) สถาบันแบบหาผลประโยชน์จะเป็นลักษณะที่มีกลุ่มคนเพียงไม่กี่กลุ่มที่มีอำนาจแสวงหาผลประโยชน์จากทรัพยากรหรือการดำเนินงานของประเทศ ซึ่งสถาบันการเมืองในลักษณะนี้จะมีผลเสียกับประเทศในระยะยาว เนื่องจากเป็นระบบที่ไม่ส่งเสริมการแข่งขันที่จะทำให้เกิดนวัตกรรมใหม่ๆ สถาบันการเมืองแบบนี้มักจะส่งผลให้เกิด

ความเจริญเติบโตทางด้านเศรษฐกิจในระยะสั้นๆ แต่ในที่สุดแล้วจะไม่ยั่งยืน ทำให้ประเทศล้มเหลวในที่สุด สำหรับสถาบันแบบมีส่วนร่วมนั้น ประชากรส่วนใหญ่ของประเทศจะมีส่วนร่วมในการกำกับดูแลบริหารประเทศ ทำให้การแสวงหาผลประโยชน์ของคนเพียงไม่กี่กลุ่มในประเทศทำได้ยาก ประเทศจะมีการสร้างนวัตกรรมใหม่ๆ ซึ่งจะทำให้เกิดขีดความสามารถในการแข่งขันได้ในระยะยาว Acemoglu และ Robinson (2012) ยกตัวอย่างประเทศเกาหลีเหนือและเกาหลีใต้ ซึ่งมีวัฒนธรรม ภูมิศาสตร์ที่ใกล้เคียงกัน แต่ประเทศเกาหลีใต้ สถาบันการเมืองเป็นลักษณะการมีส่วนร่วม ในขณะที่ประเทศเกาหลีเหนือมีสถาบันการเมืองในลักษณะแสวงหาผลประโยชน์ ซึ่งความแตกต่างของสถาบันการเมืองนี้เองเป็นปัจจัยที่กำหนดให้ประเทศทั้งสองมีการพัฒนาที่แตกต่างกันอย่างสิ้นเชิง ทั้งๆ ที่ปัจจัยอื่นมีลักษณะที่คล้ายคลึงกันมากทั้งทางด้านภูมิศาสตร์ วัฒนธรรมและทรัพยากรดูแผนภาพที่ 3

สำหรับประเทศไทย คำถามที่สำคัญคือ ประเทศไทยควรมีสถาบันทางการเมืองในลักษณะใด เป็นลักษณะแสวงหาผลประโยชน์ หรือ การมีส่วนร่วม? Kaosa-ard (1998) ศึกษาการพัฒนาทางด้านเศรษฐกิจของประเทศไทยหลังจากวิกฤติเศรษฐกิจ พบว่ามีการพัฒนาทางการเมืองในลักษณะที่เข้ามาเชื่อมโยงระหว่างภาครัฐและภาคธุรกิจที่มีการเปลี่ยนแปลงกฎระเบียบซึ่งเอื้อประโยชน์ให้แก่กลุ่มที่แสวงหาโอกาสบางกลุ่ม โดย Kaosa-ard (1998) ได้ยกกรณีศึกษาทางด้านนโยบายมหภาค อุตสาหกรรม ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม และการท่องเที่ยว การศึกษาขั้นนี้ได้สรุปว่า ถ้าไม่มีการปฏิรูประบบการเมืองเอง ความหวังที่ประเทศไทยจะมีนโยบายสาธารณะที่พัฒนาประเทศอย่างยั่งยืน คงเป็นเรื่องยาก สอดคล้องกับการศึกษาของ Bunkanwanicha และ Wiwattanakantang (2009) ที่พบว่า นักธุรกิจไทยได้เข้าสู่การเมืองโดยหวังตำแหน่งระดับสูงเพื่อสามารถกำหนดควบคุมนโยบายที่สำคัญ งานวิจัยชิ้นนี้แสดงหลักฐานว่าเจ้าของธุรกิจที่ได้รับสัมปทาน

จากภาครัฐมาก หรือมีความร่ำรวยมาก ยังมีโอกาสที่จะเข้าสู่เส้นทางทางการเมืองสูง และเมื่อเจ้าของธุรกิจเหล่านี้ได้อำนาจทางการเมือง มูลค่าของบริษัทก็จะเพิ่มขึ้นอย่างมาก² นอกจากนี้ยังพบว่า เจ้าของธุรกิจที่มีตำแหน่งทางการเมืองได้ทำการแก้ไขกฎข้อบังคับและนโยบายที่เอื้อประโยชน์แก่บริษัทตนเอง อันส่งผลให้สัดส่วนการตลาดของธุรกิจเพิ่มขึ้น เนื่องจากบริษัทอื่นๆ ทั้งประเทศไทยและต่างประเทศไม่สามารถแข่งขันได้ การศึกษาได้สรุปว่า จากหลักฐานต่างๆ แสดงให้เห็นว่าประเทศไทยไม่มีกลไกที่สามารถป้องกันนักธุรกิจไม่ให้เข้ามาใช้อำนาจทางการเมืองในการแสวงหาผลประโยชน์ให้แก่บริษัทตนเองและครอบครัว

ถึงแม้ว่านักการเมืองในระยะหลังพยายามจะสร้างภาพของการมีส่วนร่วมของประชาชน แต่จะมีผลในทางปฏิบัติหรือไม่ นั้น ยังไม่มีหลักฐานเชิงประจักษ์ที่ชี้ให้เห็นชัดเจน แต่จากข้อมูลของ ป.ป.ช. ซึ่งนักการเมืองต้องรายงานบัญชีทรัพย์สินและหนี้สินพบว่า นักการเมืองมีการถือครองที่ดินเฉลี่ยคนละ 64 ไร่ (ค่าเฉลี่ยทั่วประเทศเท่ากับ 13.9 ไร่) ซึ่งเป็นค่าเฉลี่ยของผู้ที่มีการถือครองที่ดินสูงที่สุด 20% แรกของประเทศ ดังนั้นกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการที่จะให้เกิดความเป็นธรรมซึ่งเป็นพื้นฐานของการมีส่วนร่วม เช่น กฎหมายมรดก หรือกฎหมายภาษี ที่ก่อให้เกิดความเป็นธรรม จึงไม่ค่อยประสบความสำเร็จไม่ว่าพรรคการเมืองใดจะเป็นรัฐบาล นักการเมืองมุ่งเน้นการเพิ่มสวัสดิการหรือผลประโยชน์ของนักการเมือง เน้นการใช้จ่ายที่ไม่จำเป็นต่างๆ เช่น การไปดูงานต่างประเทศ การก่อสร้าง การแจกอุปกรณ์อำนวยความสะดวกให้ตนเอง

จากหลักฐานต่างๆ เหล่านี้ เราม่าจะสรุปได้ว่าระบบสถาบันทางการเมืองของประเทศไทยมีลักษณะแสวงหาผลประโยชน์ (Extractive Political Institutions) ซึ่งระบบทางการเมืองดังกล่าวในระยะยาวจะนำไปสู่การพัฒนา

ทางด้านธรรมาภิบาลที่ไม่ดี การปราบปรามการทุจริตที่ไม่จริงจัง ไม่ส่งเสริมให้มีการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ที่ดีขึ้น ซึ่งในที่สุดจะส่งผลให้ภาวะเศรษฐกิจโดยรวมของประเทศไม่มีการเติบโตอย่างยั่งยืน

3.3 เราเดินทางสู่เส้นทางแห่งความล้มเหลวหรือไม่

ในตอนนี้จะวิเคราะห์ประเทศไทยจากมุมมองทางด้านจุลภาค เพื่อพยายามตอบคำถามว่าประเทศไทยจะเดินไปสู่ความล้มเหลวหรือเราสามารถจะหลุดพ้นจากสภาวะที่ประเทศแทบจะไม่มีการพัฒนาที่เป็นรูปธรรมเลยดังที่วิเคราะห์ไว้ในส่วนที่ 2 ไม่ว่าจะเป็นการพัฒนาทางด้านทรัพยากรมนุษย์ ทางด้านโครงสร้างด้านการเงิน และธรรมาภิบาลสำหรับกรอบที่ใช้ในการวิเคราะห์เส้นทางสู่ความล้มเหลวจะพิจารณาจากแนวคิดของ Collins (2009) ซึ่งศึกษาว่า บริษัทที่เคยประสบความสำเร็จทำไมถึงล้มเหลว โดย Collins (2009) ได้รวบรวมข้อมูลของบริษัทต่างๆ ที่เคยประสบความสำเร็จแล้วล้มเหลว เปรียบเทียบกับบริษัทที่สามารถแก้ไขปัญหาให้กลับมามีผลการดำเนินงานที่ดีได้อีกเพื่อหาแบบแผนหรือเส้นทางของการที่บริษัทเคยยิ่งใหญ่แต่กลับล้มละลาย

โดยที่การศึกษาของ Collins (2009) ได้สรุปว่าเส้นทางของความล้มเหลวมีอยู่ 5 ระยะ คือ **ระยะที่ 1** การหลงระเหิดในความสำเร็จ (Hubris Born of Success) **ระยะที่ 2** ความต้องการไม่มีที่สิ้นสุด (Undisciplined Pursuit of More) **ระยะที่ 3** การปฏิเสธความจริงเกี่ยวกับอันตรายที่จะเกิดขึ้น (Denial of Risk and Peril) **ระยะที่ 4** การหาทางออกแบบขอไปที (Grasping for Salvation) **ระยะที่ 5** ยอมจำนนกับความล้มเหลว (Capitulation to Irrelevance or Death) ดูแผนภาพที่ 4

² อัตราส่วนราคาตลาดต่อราคาทางบัญชี (Market to Book Ratio) ของบริษัทเพิ่มขึ้นหลังจากเจ้าของได้รับตำแหน่งทางการเมืองถึง 242.16%

Collins (2009) ได้ยกตัวอย่าง บริษัท Zenith ซึ่งเป็นบริษัทผลิตโทรทัศน์ของสหรัฐอเมริกา แต่ไม่ได้สนใจการคุกคามของบริษัทโทรทัศน์ของญี่ปุ่นที่มีคุณภาพและผลิตภัณฑ์ที่ดีกว่าในขณะนั้น เนื่องจาก Zenith เป็นบริษัทที่เคยประสบความสำเร็จมากในอดีต (ระยะที่ 1) ต่อมาบริษัท Zenith ได้ลงทุนจำนวนมหาศาลเพื่อต้องการยอดขายขึ้นเป็นอันดับหนึ่ง สัดส่วนหนี้สินต่อทุนได้เพิ่มขึ้นถึงหนึ่งเท่าตัว (ระยะที่ 2) เมื่อผลประกอบการของบริษัทเริ่มไม่ดี ผู้บริหารไม่ได้ยอมรับความเสี่ยงและปัญหาที่จะเกิดขึ้น แต่กลับอ้างว่าเป็นสาเหตุของปัจจัยภายนอกในเรื่องของสภาวะเศรษฐกิจของประเทศไทย ปัญหาสภาพแรงงาน การเอาเปรียบทางการค้าของญี่ปุ่น เป็นต้น แทนที่จะยอมรับว่าเป็นเพราะบริษัทไม่มีศักยภาพในการแข่งขัน ในช่วงนี้กำไรของบริษัทตกต่ำที่สุดในรอบ 30 ปี (ระยะที่ 3) หลังจากนั้นบริษัทได้หาทางออกที่ไม่ได้พิจารณาให้รอบคอบ โดยการขยายการลงทุนไปในผลิตภัณฑ์ไฟฟ้าอื่นๆ เช่น เครื่องเล่น VCR โทรศัพท์ เครื่องถอดรหัส และเครื่องคอมพิวเตอร์ ทำให้สัดส่วนหนี้ต่อทุนสูงถึง 1.4 เท่า (ระยะที่ 4) และในที่สุดบริษัทก็ล้มละลาย (ระยะที่ 5) พังๆ ที่บริษัทอาจสามารถฟื้นกลับมายิ่งใหญ่ได้เนื่องจากธุรกิจเครื่องคอมพิวเตอร์ประสบความสำเร็จมาก แต่ผู้บริหารของ Zenith ได้ยึดติดกับธุรกิจทีวีที่เคยยิ่งใหญ่ในอดีต ซึ่งเป็นธุรกิจที่ทางบริษัทไม่สามารถแข่งขันกับญี่ปุ่นได้ ถ้าหากบริษัทยอมรับความจริงและเปลี่ยนธุรกิจมาเป็นธุรกิจคอมพิวเตอร์ บริษัท Zenith ก็อาจเป็นบริษัทที่ประสบความสำเร็จเช่น บริษัท Dell ก็ได้ จะเห็นได้ว่ากรอบการวิเคราะห์ของ Collins (2009) นั้น สามารถใช้วิเคราะห์สถานการณ์ของบริษัท RIM (Blackberry) ได้เป็นอย่างดี

ถึงแม้ว่าแนวคิดของ Collins (2009) มาจากการศึกษาบริษัท แต่ถ้าสามารถนำมาวิเคราะห์ในระดับประเทศ

หรือระดับบุคคลได้ เพราะเป็นหลักที่วางบนพื้นฐานว่า ถ้าคนเรามีความโลภไม่จำกัด หลอกตัวเอง ไม่ยอมรับความจริง หาทางออกอย่างง่าย ๆ แบบขอไปที ย่อมเป็นเส้นทางของหายนะ เมื่อนำกรอบแนวคิดนี้มาวิเคราะห์การบริหารงานของประเทศไทยจะชี้ให้เห็นว่าเส้นทางของประเทศไทยกำลังเดินไปสู่ความล่าหลัง ดังสรุปในตารางที่ 6

ในกรณีของประเทศไทยที่รัฐบาลทักษิณหนึ่ง (ค.ศ. 2001-2005) ได้สร้างความมั่นใจให้แก่ประชาชนว่าได้นำประเทศไทยให้หลุดพ้นจากภาวะวิกฤตต้มยำกุ้ง มีการบริหารประเทศในลักษณะคิดใหม่ทำใหม่³ คนไทยส่วนใหญ่เชื่อว่าเศรษฐกิจของประเทศดีเพราะการบริหารของ พ.ต.ท. ทักษิณ ชินวัตร แต่ในช่วงเวลาเดียวกันนี้ประเทศไทยเดียนามมีการเติบโตที่สูงกว่าไทยทุกปี และประเทศมาเลเซียก็มีการเจริญเติบโตทางด้านเศรษฐกิจที่ใกล้เคียงกับไทย (ระยะที่ 1) เมื่อกลับมาเป็นรัฐบาลอีกครั้งหนึ่ง (ค.ศ. 2005-2006) แกนนำของพรรคเพื่อไทยยังคงยึดติดความสำเร็จในอดีต ดังนั้น จึงมีการเร่งใช้นโยบายประชานิยมขนานใหญ่เพื่อจะทำให้ประเทศมีความเจริญเติบโตสูงขึ้นอีกครั้งหนึ่ง และเพื่อให้แตกต่างจากรัฐบาลพรรคประชาธิปัตย์ ซึ่งก็ดำเนินนโยบายประชานิยมตามแบบของรัฐบาล พ.ต.ท.ทักษิณ ชินวัตร (ระยะที่ 2) ต่อมาสัญญาอันตรายต่างๆ กำลังปรากฏขึ้นเช่น ภาวะการณ์ส่งออกที่ลดลง สัดส่วนหนี้ของประเทศและหนี้ครัวเรือนสูงขึ้น แต่ผู้บริหารประเทศกลับไม่ค่อยให้น้ำหนักเกี่ยวกับสัญญาเหล่านี้ นอกจากนั้นยังมีความมั่นใจสูงในการบริหารประเทศ (ระยะที่ 3) การแก้ไขปัญหาต่างๆ มีลักษณะขอไปที นักการเมืองของประเทศไทยไม่ต้องมีความรับผิดชอบ (Accountability) เพราะการบังคับใช้กฎหมายและการกำกับดูแลและธรรมาภิบาลของประเทศไม่มีประสิทธิภาพ ดังที่วิเคราะห์แล้วในส่วนที่ 2 ตัวอย่างเช่น เรื่องจำนำข้าว มีการประกาศราคารับจำนำกลับไปกลับมา แสดงว่าไม่ได้

³ เช่น จิตติศักดิ์ นันทมานิช, ทางสายเปลี่ยนประเทศไทย (2) : วิกฤตต้มยำกุ้ง, ทักษิณโหมกส์ (<http://www.thanonline.com>)

มีการพิจารณานโยบายอย่างรอบคอบ (ระยะที่ 4) ถ้าหากประเทศไทยติดอยู่ในระยะที่ 4 ยี่งนานเท่าไร โอกาสที่จะเข้าสู่ระยะที่ 5 คือการยอมจำนนล้มละลายหรือประเทศล้มสลายก็มีมากเท่านั้น ดังนั้น ในขณะนี้เป็นเวลาที่สำคัญอย่างยิ่งที่ผู้บริหารประเทศจะยอมรับความจริงและหาทางแก้ไขที่ยั่งยืน

4. บทสรุป

บทความนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อพยายามตอบคำถามที่ว่าประเทศไทยจะเดินไปในทิศทางใดในอนาคต เราจะเห็นประเทศที่ล่าหลังหรือไม่ จากการทบทวนการพัฒนาของประเทศไทยในมิติต่างๆ ในช่วง 10 ปีที่ผ่านมา ทั้งทางด้านการเจริญเติบโตทางด้านเศรษฐกิจ การพัฒนาทางด้านการเงิน ตลอดจนทางด้านกำกับดูแลและธรรมาภิบาลพบว่า ประเทศไทยมีความเติบโตทางด้านเศรษฐกิจที่ใกล้เคียงกับประเทศคู่แข่ง เช่น ฮองกง สิงคโปร์ เกาหลีใต้ มาเลเซีย อินโดนีเซีย และเวียดนาม ถึงแม้ประเทศไทยมีการพัฒนาทางด้านการเงินดีขึ้น แต่ยังมีปัญหาทางด้านความเหลื่อมล้ำทางด้านรายได้การพัฒนาทางด้านการกำกับดูแลและธรรมาภิบาลแย่งลงในทุกมิติ

เมื่อพิจารณาถึงปัจจัยที่กำหนดความมั่งคั่งของประเทศจากกรอบแนวคิดของ Besley และ Persson (2011) พบว่าปัญหาทางด้านการเมืองและความไม่สงบจะส่งผลกระทบต่อความสามารถในการดำเนินงานของรัฐบาลและรายได้ของประเทศ ซึ่งทำให้ประเทศไม่มีกลุ่มพลังในการพัฒนา (Development Cluster) นอกจากนี้ระบบสถาบันการเมืองของไทยยังมีลักษณะแสวงหาผลประโยชน์ (Extractive Institutions) มากกว่าการมีส่วนร่วม (Inclusive Institutions) ตามแนวคิดของ Acemoglu และ Robinson (2012) ทำให้เกิดปัญหาในการพัฒนาได้

ส่วนคำถามที่ว่าประเทศไทยกำลังจะเดินไปสู่ความล้มเหลวหรือจะสามารถฟื้นตัวได้โดยอาศัยกรอบการวิเคราะห์ของ Collins (2009) ซึ่งเป็นกรอบที่ใช้ในการวิเคราะห์เส้นทางของบริษัทเอกชนที่เคยประสบความสำเร็จแล้วประสบปัญหาและล้มเหลวในที่สุด ซึ่งจากการวิเคราะห์พบว่าประเทศไทยในขณะนี้กำลังเดินอยู่ในเส้นทางที่จะนำไปสู่ความล้มเหลว ดังนั้นถ้าผู้บริหารประเทศและนักการเมืองยังไม่ตระหนักถึงปัญหาและมีการปรับปรุงเปลี่ยนแปลงอย่างมีนัยสำคัญ เชื่อว่าประเทศไทยจะยังอยู่อีกไม่นาน และประเทศไทยก็จะเป็นตัวอย่างให้ประเทศอื่นศึกษาถึงความล้มเหลวอย่างเช่น กรีซ หรือ อาร์เจนตินา อย่างแน่นอน

ท้ายที่สุดบทความนี้ไม่ได้มีวัตถุประสงค์เพื่อเสนอแนะทางออกให้กับผู้บริหารประเทศ (เนื่องจากรัฐบาลประกอบด้วยผู้ทรงคุณวุฒิ มากมายอยู่แล้ว) แต่มีวัตถุประสงค์เพื่อให้ผู้อ่านตระหนักถึงข้อเท็จจริงการพัฒนาของประเทศ โดยรวบรวมนำเสนอข้อมูลพื้นฐานในการพัฒนาประเทศที่ผ่านมา และวิเคราะห์ไปในอนาคตของการพัฒนาประเทศไทยโดยใช้กรอบความคิดทางวิชาการบางประการ ซึ่งการวิเคราะห์พบว่าประเทศไทย มีโอกาสที่จะล่าหลังมากกว่าที่จะก้าวหน้า ถ้าหากผู้บริหารและนักการเมืองยังไม่ยอมรับข้อเท็จจริงที่ว่าระบบการเมือง ความมีเสถียรภาพทางการเมือง และระบบการกำกับดูแลล้วนมีผลต่อพลังในการพัฒนาประเทศ อีกทั้งรัฐบาลและนักการเมืองจะต้องมีการลงมือปฏิบัติและเปลี่ยนแปลงโครงสร้างเหล่านี้อย่างจริงจัง ผู้บริหารประเทศไม่ใช่มีเพียงนโยบายที่สวยหรูที่แถลงต่อประชาชน เนื่องจากข้อมูลตัวชี้วัดการพัฒนาในเรื่องเหล่านี้ ได้แสดงให้เห็นแล้วว่าประเทศไทยมีแนวโน้มการพัฒนาที่แย่งโดยส่วนใหญ่เมื่อเปรียบเทียบกับประเทศคู่แข่ง

เอกสารอ้างอิง

- Acemoglu, Daron and James A. Robinson. 2012. *Why Nations Fail: The Origins of Power, Prosperity, and Poverty*. Crown Publishing Group, New York.
- Besley, Timothy and Torsten Persson. 2011. *Pillars of Prosperity: The Political Economics of Development Clusters*. Princeton University Press, New Jersey.
- Bunkanwanicha, Pramuan and Yupana Wiwattanakantang. 2009. Big Business Owners in Politics. *Review of Financial Studies* 22, pp. 2133 - 2168.
- Collins, Jim. 2009. *How the Mighty Fall: And Why Some Companies Never Give In*. Harper Collins Publishers Inc., New York.
- Kaosa-ard, Mingsarn. 1998. Economic Development and Institutional Failures in Thailand. *TDR Quarterly Review* 13, pp. 3 - 11.
- Yadav, Vineeta. 2011. *Political Parties, Business Groups, and Corruption in Developing Countries*. Oxford University Press, New York.

ตารางที่ 1: ภาพรวมทางด้านเศรษฐกิจเบื้องต้น

ตารางแสดงสถานะทางด้านเศรษฐกิจเบื้องต้นของไทยและประเทศคู่เทียบตั้งแต่ ค.ศ. 2000-2012 ส่วนที่ 1 แสดงอัตราการเจริญเติบโตของผลิตภัณฑ์มวลรวมของประเทศ(%) และส่วนที่ 2 แสดงรายได้เฉลี่ยต่อหัวของประชากร(ดอลลาร์สหรัฐฯ) โดยระยะเวลาที่ใช้ในการวิเคราะห์ คือระหว่างปี ค.ศ. 2001-2006 เป็นช่วงของนายกรัฐมนตรี พันตำรวจโท ทักษิณ ชินวัตร และระหว่างปี ค.ศ. 2008-2011 เป็นช่วงของนายกรัฐมนตรีนายอภิสิทธิ์ เวชชาชีวะ

ส่วนที่ 1 อัตราการเจริญเติบโตของผลิตภัณฑ์มวลรวมของประเทศ (%)

	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	ค่าเฉลี่ย
ไทย	4.750	2.167	5.318	7.130	6.315	4.602	5.139	5.052	2.569	-2.320	7.777	0.053	5.571	4.16
ฮ่องกง	7.951	0.497	1.841	3.006	8.467	7.082	7.020	6.389	2.306	-2.647	7.094	5.029	1.835	4.30
สิงคโปร์	9.074	-1.22	4.239	4.599	9.159	7.370	8.764	8.857	1.701	-0.980	14.763	4.889	2.078	5.64
เกาหลีใต้	8.798	3.973	7.15	2.803	4.619	3.957	5.179	5.106	2.298	0.319	6.320	3.634	2.688	4.37
มาเลเซีย	8.720	0.518	5.391	5.789	6.783	4.976	5.585	6.299	4.832	-1.514	7.154	5.084	4.400	4.92
อินโดนีเซีย	5.350	3.643	4.499	4.780	5.031	5.693	5.501	6.345	6.014	4.629	6.195	6.457	6.040	5.40
เวียดนาม	6.787	6.895	7.080	7.341	7.789	8.442	8.229	8.456	6.311	5.323	6.784	5.885	5.114	6.96

ส่วนที่ 2 รายได้เฉลี่ยต่อหัวของประชากร (ดอลลาร์สหรัฐฯ)

	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	ค่าเฉลี่ย
ไทย	1,983.32	1,854.25	2,020.34	2,261.27	2,603.36	2,825.33	3,236.09	3,917.89	4,300.03	4,151.30	4,892.43	5,394.71	5,848.37	3,496.05
ฮ่องกง	25,198.71	24,752.68	24,351.11	23,442.86	24,403.27	25,998.54	27,508.95	29,846.84	30,926.06	29,916.54	31,786.48	34,259.34	35,960.60	28,334.77
สิงคโปร์	22,790.80	21,001.23	22,027.88	23,029.40	26,418.80	28,497.52	31,762.62	36,694.53	38,087.23	36,566.60	43,864.74	49,270.87	49,936.31	33,072.96
เกาหลีใต้	11,346.66	10,654.82	12,093.73	13,451.10	15,028.82	17,550.88	19,676.11	21,590.17	19,028.07	16,958.65	20,540.18	22,424.06	23,020.91	17,181.86
มาเลเซีย	4,029.68	3,863.93	4,078.33	4,352.38	4,815.62	5,212.94	6,065.61	7,121.82	8,390.28	7,251.56	8,737.13	10,084.61	10,578.45	6,506.33
อินโดนีเซีย	806.9	772.66	928.14	1,099.67	1,187.74	1,300.22	1,622.55	1,897.50	2,209.09	2,299.46	2,980.84	3,511.80	3,660.42	1,867.46
เวียดนาม	401.57	413.34	440.21	489.03	554.07	636.91	724.049	835.095	1,047.88	1,068.33	1,173.56	1,374.01	1,523.22	821.64

แหล่งที่มา: กองทุนการเงินระหว่างประเทศ (International Monetary Fund: IMF)

ตารางที่ 2: การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์

ตารางแสดงการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ส่วนที่ 1 แสดงลำดับเปอร์เซ็นต์ชี้ให้เห็นการพัฒนามหาวิทยาลัย (Human Development Index) ที่พัฒนาโดย United Nations Development Programme (UNDP) ดัชนีนี้เป็นดัชนีรวม (Composite Index) ที่จะสะท้อนอายุของประชากร การได้รับการศึกษา และรายได้ ส่วนที่ 2 แสดงมูลค่าสินทรัพย์รวมของมหาเศรษฐี 10 อันดับแรกโดยรวบรวมมาจากนิตยสาร Forbes ที่ได้จัดทำไว้เป็นรายปี

ส่วนที่ 1 ดัชนีการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ (Human Development Index) หน่วย: ลำดับเปอร์เซ็นต์ชี้ให้เห็น

ประเทศ	2000	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012
ไทย	45.10	45.90	46.10	46.10	45.80	44.90	45.20	44.70	45.20
ฮ่องกง	81.90	84.30	84.40	86.30	89.40	91.50	92.60	92.60	93.10
สิงคโปร์	83.20	83.70	n.a	n.a	n.a	86.50	89.40	90.00	90.00
เกาหลีใต้	85.10	88.30	89.20	89.90	91.70	92.60	94.20	94.20	94.20
มาเลเซีย	63.80	65.60	64.60	64.40	64.10	65.70	65.20	65.70	65.20
อินโดนีเซีย	33.50	33.70	34.10	34.90	33.50	33.70	33.60	33.60	34.20
เวียดนาม	32.90	33.10	33.50	33.10	32.30	32.50	32.10	32.10	32.10

แหล่งที่มา: Human Development Report, UNDP

ส่วนที่ 2 มูลค่าสินทรัพย์รวมของมหาเศรษฐี 10 อันดับแรก

	ไทย		ฮ่องกง		สิงคโปร์		เกาหลีใต้		มาเลเซีย		อินโดนีเซีย	
	2013	2012	2013	2012	2013	2012	2013	2012	2013	2012	2013	2012
มูลค่าทรัพย์สินรวมของมหาเศรษฐี 10 อันดับแรก (ล้านดอลลาร์สหรัฐ)	57.20	38,760	130,000	101,200	40,050	37,700	36,070	38,490	54,350	51,800	51,600	52,500
% ของ GDP	13.46	10.60	46.32	38.48	13.96	13.63	2.87	3.33	16.57	17.07	5.45	5.98
อัตราการเพิ่มขึ้นของมูลค่าสินทรัพย์(%)	47.57	20.94	28.46	-4.08	6.23	-0.79	-6.29	3.94	4.92	2.07	-1.71	21.39

แหล่งที่มา: ประมวลจากนิตยสาร Forbes ในปีต่างๆ

ตารางที่ 3: ตัวชี้วัดการพัฒนาทางการเงิน

ตารางแสดงลำดับเปอร์เซ็นต์ไทล์ของการพัฒนาทางการเงินโดย World Economic Forum(WEF) โดยดัชนีการพัฒนาทางการเงินรวมสะท้อนปัจจัยทางด้านนโยบายและสถาบัน (ตัวชี้วัดที่ 1, 2, 3) การให้บริการทางการเงิน (ตัวชี้วัดที่ 4, 5, 6) และ การเข้าถึงทางการเงิน (ตัวชี้วัดที่ 7)

	2008	2009	2010	2011	2012		2008	2009	2010	2011	2012
ดัชนีการพัฒนาทางการเงินรวม						ตัวชี้วัดที่ 1: สภาพแวดล้อมทางด้านสถาบัน					
ไทย	45.10	37.10	41.10	42.40	46.00	ไทย	43.20	40.80	46.50	47.50	47.60
ฮ่องกง	86.30	92.60	94.70	100.00	100.00	ฮ่องกง	98.10	83.40	84.00	86.50	86.90
สิงคโปร์	82.40	94.50	96.50	95.00	95.10	สิงคโปร์	100.00	100.00	100.00	100.00	100.00
เกาหลีใต้	64.80	59.30	59.00	71.20	77.10	เกาหลีใต้	56.90	44.50	41.10	44.10	46.00
มาเลเซีย	62.80	61.20	71.50	74.60	72.20	มาเลเซีย	58.90	61.20	66.10	66.20	67.30
อินโดนีเซีย	27.50	13.00	10.80	15.30	19.70	อินโดนีเซีย	45.10	18.60	19.70	15.30	18.10
เวียดนาม	5.90	18.60	19.70	17.00	16.40	เวียดนาม	4.00	26.00	21.50	20.40	14.80
ตัวชี้วัดที่ 2: สภาพแวดล้อมทางด้านธุรกิจ						ตัวชี้วัดที่ 3: ความมั่นคงทางการเงิน					
ไทย	37.30	44.50	35.80	25.50	27.90	ไทย	45.10	35.20	57.20	56.00	46.00
ฮ่องกง	94.20	85.20	96.50	96.70	98.40	ฮ่องกง	68.70	96.30	98.30	95.00	88.60
สิงคโปร์	100.00	98.20	98.30	98.40	100.00	สิงคโปร์	100.00	92.60	94.70	88.20	96.80
เกาหลีใต้	84.40	72.30	67.90	76.30	77.10	เกาหลีใต้	39.30	50.00	25.00	37.30	29.60
มาเลเซีย	56.90	46.30	48.30	59.40	60.70	มาเลเซีย	66.70	77.80	96.50	91.60	85.30
อินโดนีเซีย	5.90	5.60	5.40	13.60	14.80	อินโดนีเซีย	17.70	22.30	37.50	45.80	44.30
เวียดนาม	11.80	11.20	10.80	11.90	9.90	เวียดนาม	23.60	11.20	16.10	11.90	9.90
ตัวชี้วัดที่ 4: การบริการทางการเงินของธนาคาร						ตัวชี้วัดที่ 5: การบริการทางการเงินของสถาบันการเงินอื่น					
ไทย	72.60	38.90	42.90	49.20	55.80	ไทย	29.50	14.90	14.30	30.60	32.80
ฮ่องกง	92.20	100.00	96.50	96.70	100.00	ฮ่องกง	76.50	85.20	71.50	84.80	85.30
สิงคโปร์	39.30	81.50	78.60	74.60	85.30	สิงคโปร์	64.80	81.50	82.20	81.40	82.00
เกาหลีใต้	80.40	61.20	51.80	67.80	68.90	เกาหลีใต้	80.40	68.60	91.10	98.40	98.40
มาเลเซีย	98.10	79.70	80.40	76.30	83.70	มาเลเซีย	33.40	55.60	69.70	79.70	78.70
อินโดนีเซีย	76.50	20.40	10.80	11.90	14.80	อินโดนีเซีย	11.80	35.20	37.50	57.70	64.00
เวียดนาม	47.10	33.40	39.30	52.60	49.20	เวียดนาม	4.00	24.10	17.90	20.40	18.10
ตัวชี้วัดที่ 6: ตลาดการเงิน						ตัวชี้วัดที่ 7: การเข้าถึงทางการเงิน					
ไทย	31.40	35.20	44.70	33.90	47.60	ไทย	51.00	48.20	37.50	37.30	60.70
ฮ่องกง	80.40	85.20	82.20	88.20	95.10	ฮ่องกง	96.10	77.80	98.30	100.00	95.10
สิงคโปร์	90.20	96.30	98.30	98.40	96.80	สิงคโปร์	88.30	85.20	78.60	84.80	78.70
เกาหลีใต้	62.80	64.90	69.70	72.90	78.70	เกาหลีใต้	62.80	5.60	19.70	25.50	65.60
มาเลเซีย	56.90	48.20	57.20	61.10	62.30	มาเลเซีย	78.50	61.20	66.10	69.50	55.80
อินโดนีเซีย	11.80	5.60	9.00	20.40	13.20	อินโดนีเซีย	19.70	35.20	32.20	13.60	13.20
เวียดนาม	0.00	22.30	12.50	18.70	41.00	เวียดนาม	31.40	42.60	69.70	50.90	31.20

แหล่งที่มา: The Financial Development Report, World Economic Forum

ตารางที่ 4: ตัวชี้วัดการกำกับดูแลและธรรมาภิบาลของประเทศ

ตารางแสดงลำดับเปอร์เซ็นต์ไทล์ของตัวชี้วัดการกำกับดูแลและธรรมาภิบาลของประเทศทั่วโลก (Worldwide Governance Indicators) พัฒนาโดยธนาคารโลก ดัชนีนี้ทั้ง 6 ตัว สะท้อนถึงประสิทธิภาพของการบริหารและการปกครองประเทศ

ตัวชี้วัดที่ 1 การควบคุมคอร์รัปชัน												
	2000	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012
ไทย	55.12	47.80	52.68	51.71	53.66	44.39	43.20	42.23	50.24	48.10	49.76	46.89
ฮ่องกง	90.73	92.68	93.17	94.15	93.17	93.66	93.69	94.17	94.26	94.76	94.31	93.30
สิงคโปร์	96.59	98.54	98.05	98.54	98.05	97.56	98.06	98.06	98.09	98.57	96.68	97.13
เกาหลีใต้	64.88	69.76	71.71	65.85	70.73	65.37	72.82	67.96	71.29	69.05	70.14	70.33
มาเลเซีย	65.85	62.44	68.78	70.24	62.93	64.88	66.50	59.22	58.37	62.86	59.72	65.55
อินโดนีเซีย	19.02	8.29	14.63	17.07	20.49	21.46	33.98	33.98	22.97	25.24	26.54	28.71
เวียดนาม	31.71	34.63	37.07	24.39	24.88	24.88	31.07	25.73	35.89	31.43	30.81	35.41
ตัวชี้วัดที่ 2 ประสิทธิภาพของรัฐ												
ไทย	61.46	63.90	66.34	67.80	66.83	66.83	65.53	63.11	62.68	62.20	61.14	60.77
ฮ่องกง	88.29	89.27	91.71	91.71	91.71	97.07	97.09	97.57	94.74	93.78	94.31	97.13
สิงคโปร์	100.00	93.66	96.59	96.10	99.02	99.51	100.00	100.00	100.00	100.00	99.53	99.52
เกาหลีใต้	76.10	79.51	78.54	80.00	82.44	81.95	84.47	81.55	82.30	84.69	86.26	84.21
มาเลเซีย	82.44	81.46	84.88	84.88	83.90	85.37	86.89	83.50	79.43	82.78	81.04	80.38
อินโดนีเซีย	44.88	38.05	37.56	44.39	38.54	43.90	46.12	46.60	46.89	47.85	46.45	44.02
เวียดนาม	38.54	37.56	39.02	40.98	48.78	48.78	47.57	47.09	47.85	45.93	47.39	44.50
ตัวชี้วัดที่ 3 ความมั่นคงทางการเมือง												
ไทย	60.10	60.58	38.46	23.08	22.12	14.42	13.46	11.96	9.95	9.43	14.15	12.80
ฮ่องกง	75.96	75.48	78.37	87.02	92.79	87.50	85.10	87.08	82.46	78.77	74.06	79.62
สิงคโปร์	81.25	88.46	76.44	86.54	87.02	93.75	89.90	96.17	89.57	89.62	91.04	96.68
เกาหลีใต้	58.17	48.08	50.48	61.06	61.06	58.17	62.98	57.89	58.29	55.19	55.66	51.66
มาเลเซีย	47.60	61.06	60.10	56.73	64.90	54.33	50.00	46.89	42.18	51.89	49.53	44.55
อินโดนีเซีย	3.37	8.65	2.88	4.33	7.21	9.62	12.98	15.31	20.85	20.75	22.17	27.49
เวียดนาม	58.65	54.81	48.08	50.96	61.54	57.21	52.88	49.76	52.13	50.94	53.30	55.92
ตัวชี้วัดที่ 4 คุณภาพการกำกับดูแล												
ไทย	67.16	57.35	64.22	63.24	64.71	57.84	57.28	58.25	57.89	56.46	56.40	57.89
ฮ่องกง	98.53	96.08	100.00	100.00	100.00	100.00	100.00	100.00	99.52	100.00	96.68	99.52
สิงคโปร์	100.00	100.00	99.02	99.02	99.51	98.04	98.06	99.03	97.61	98.09	96.21	100.00
เกาหลีใต้	70.10	75.00	73.53	75.00	72.55	72.55	78.64	73.30	75.12	78.95	79.62	77.03
มาเลเซีย	68.14	67.65	68.14	67.16	68.63	66.67	67.96	62.62	61.72	70.81	71.09	69.86
อินโดนีเซีย	41.67	26.96	20.59	25.00	31.37	43.14	41.75	43.20	39.71	37.80	40.76	43.06
เวียดนาม	22.06	23.04	29.41	30.39	28.43	28.92	31.07	30.10	29.19	28.23	31.28	27.27
ตัวชี้วัดที่ 5 การบังคับใช้กฎหมาย												
ไทย	65.07	62.20	57.42	56.94	55.02	53.11	52.63	51.92	48.34	49.29	48.83	50.24
ฮ่องกง	72.25	87.08	91.87	92.82	92.82	90.91	90.91	90.38	91.00	91.00	90.61	90.52
สิงคโปร์	87.56	90.91	93.30	94.74	95.69	92.34	92.34	92.31	91.94	92.89	93.43	95.73
เกาหลีใต้	73.68	77.03	73.21	78.47	81.34	71.77	82.78	76.44	81.52	81.52	81.22	79.62
มาเลเซีย	60.77	64.11	67.94	68.42	65.55	65.55	64.59	61.06	64.45	65.88	64.79	65.88
อินโดนีเซีย	28.71	20.10	20.57	25.36	25.36	28.23	30.62	31.25	34.60	31.75	31.92	34.12
เวียดนาม	41.63	33.97	38.28	37.80	45.93	42.11	42.58	41.35	39.81	34.60	39.44	37.91
ตัวชี้วัดที่ 6 เสรีภาพในการออกเสียงและความรับผิดชอบ												
ไทย	63.46	56.25	52.40	53.37	45.67	26.92	30.77	31.25	33.18	32.23	33.80	37.44
ฮ่องกง	50.00	51.44	57.21	66.83	64.90	62.50	60.58	60.58	61.14	63.03	65.73	66.82
สิงคโปร์	54.33	49.52	42.31	49.04	51.44	35.58	35.58	37.02	40.76	40.76	46.95	54.03
เกาหลีใต้	64.90	68.75	67.31	70.19	71.15	67.79	67.79	68.27	68.72	69.19	69.01	69.67
มาเลเซีย	39.90	36.54	33.17	41.35	42.79	32.21	32.21	30.29	31.75	33.65	32.86	37.91
อินโดนีเซีย	34.13	39.42	37.02	40.38	45.19	43.27	46.63	46.63	46.92	47.87	47.42	51.18
เวียดนาม	12.02	8.17	6.73	8.65	8.65	7.69	8.17	8.17	8.06	8.53	8.92	9.48

แหล่งที่มา: World Bank

ตารางที่ 5 ตัวชี้วัดเกี่ยวกับการคอร์รัปชัน

ตารางแสดงตัวชี้วัดที่น่าสนใจเกี่ยวกับการคอร์รัปชันส่วนที่ 1 แสดงลำดับเปอร์เซ็นต์ชี้วัดดัชนีชี้วัดการรับรู้ของปัญหาการคอร์รัปชัน(Corruption Perceptions Index) โดยองค์กรความโปร่งใสนานาชาติ (Transparency International Organization) ข้อมูลในการจัดทำดัชนีมาจากผลการสำรวจผู้เชี่ยวชาญหรือนักธุรกิจที่ทำงานในประเทศ และข้อมูลอื่นที่เกี่ยวข้องกับการคอร์รัปชันที่เก็บรวบรวมโดยหน่วยงานวิจัยที่มีชื่อเสียง และสถาบัน/องค์การระหว่างประเทศอิสระที่เป็นที่ยอมรับทั่วโลก โดยค่าคะแนนการรับรู้จะมีค่าตั้งแต่ 0 (คอร์รัปชันมากที่สุด) - 10 (คอร์รัปชันน้อยที่สุด) ส่วนที่ 2 แสดงภาพลักษณ์การคอร์รัปชันของอาชีพต่างๆ จากรายงานการสำรวจ Global Corruption Barometer 2013 ของTransparency International Organization และส่วนที่ 3 แสดงเปอร์เซ็นต์ของผู้ตอบแบบสอบถามตอบว่ามีการติดสินบน และเปอร์เซ็นต์ของผู้ตอบแบบสอบถามว่าอยากร่วมในการต่อต้านคอร์รัปชัน จากรายงานการสำรวจ Global Corruption Barometer 2013 ของ Transparency International Organization โดยการสำรวจความคิดเห็นเห็นจากประชาชนทั่วไปโดยใน 107 ประเทศ ในช่วงระหว่างเดือนกันยายน 2012 ถึง มีนาคม 2013

ส่วนที่ 1 ดัชนีชี้วัดการรับรู้ปัญหาการคอร์รัปชัน (ลำดับเปอร์เซ็นต์ชี้วัด)

	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012
ไทย	31.40	32.20	36.60	43.90	55.10	62.00	60.40	48.60	53.60	51.30	53.10	53.80	47.40
ฮ่องกง	83.10	85.50	87.10	89.30	89.60	91.10	91.30	92.70	93.20	93.20	93.20	93.90	92.50
สิงคโปร์	92.10	95.50	95.00	96.90	97.20	97.40	97.50	97.70	98.30	98.30	98.80	97.80	97.70
เกาหลีใต้	47.10	53.30	58.40	61.30	68.20	74.00	74.00	75.40	78.20	77.60	77.90	76.90	74.80
มาเลเซีย	60.60	61.10	66.30	71.90	73.10	75.90	73.40	75.40	72.00	67.00	67.70	67.50	68.00
อินโดนีเซีย	4.40	2.20	4.90	7.50	4.80	10.10	16.00	18.90	26.20	34.00	35.50	39.50	30.80
เวียดนาม	13.40	16.60	14.80	21.20	26.80	27.20	26.50	27.90	30.70	30.70	31.60	36.20	28.00

แหล่งที่มา: Transparency International Organization

ส่วนที่ 2 ภาพลักษณ์การคอร์รัปชันของอาชีพต่างๆ (ระดับคะแนน 1 = ไม่มีการคอร์รัปชัน ระดับคะแนน 5 = คอร์รัปชันสูง)*

	โลก	ไทย	เกาหลีใต้	มาเลเซีย	อินโดนีเซีย	เวียดนาม
นักการเมือง	3.8	4.0	3.9	3.8	4.3	2.8
ผู้แทนราษฎร	3.6	3.4	3.8	3.3	4.5	2.7
ทหาร	2.8	2.8	3.1	2.3	3.1	2.8
NGOs	2.7	2.6	2.8	2.6	2.8	2.4
สื่อ	3.1	2.8	3.2	2.7	2.4	2.8
ศาสนา	2.6	2.4	3.4	2.0	2.7	2.2
ธุรกิจ	3.3	3.2	3.2	3.2	3.4	2.9
การศึกษา	3.1	3.1	3.1	2.4	3.2	3.4
ศาล/ผู้พิพากษา	3.6	2.5	3.2	3.0	4.4	3.5
การแพทย์/สาธารณสุข	3.2	2.8	2.9	2.2	3.3	3.6
ตำรวจ	3.7	4.0	3.2	4.0	4.5	4.0
ข้าราชการ	3.6	3.7	3.3	3.3	4.0	3.6

* ลิงค์ไปไม่ได้มีการสำรวจ

แหล่งที่มา: Global Corruption Barometer 2013, Transparency International Organization

ส่วนที่ 3 แสดงเปอร์เซ็นต์ของประชากรที่รายงานว่ามี การติดสินบน และเปอร์เซ็นต์ที่ผู้ตอบแบบสอบถามระบุว่าอยากมีส่วนร่วมในการต่อต้านการคอร์รัปชัน

หน่วย : เปอร์เซ็นต์

ประเทศ	รายงานว่ามี การติดสินบน	ความอยากมีส่วนร่วมในการต่อต้านการคอร์รัปชัน
โลก	27.00	87.00
ไทย	18.00	92.00
เกาหลี	3.00	86.00
มาเลเซีย	3.00	79.00
เวียดนาม	30.00	79.00
อินโดนีเซีย	36.00	63.00

แหล่งที่มา: Global Corruption Barometer 2013, Transparency International Organization

ตารางที่ 6: สรุปการวิเคราะห์ประเทศไทยตามกรอบของ Collins (2009)

ตารางสรุปการวิเคราะห์ประเทศไทยว่า อยู่ในระยะใดของเส้นทางความล้มเหลวหรือฟื้นตัวตามแนวคิดของ Collins (2009) ซึ่งวิเคราะห์ว่าบริษัทที่ประสบความสำเร็จหรือประสบความสำเร็จในอดีตทำไมถึงล้มละลาย และทำไมบางบริษัทเมื่อมีปัญหาจึงแก้ไขได้สำเร็จ

กรอบวิเคราะห์ของ Collins (2009)	ประเทศไทย
<p>ระยะที่ 1: การหลงระเหิงในความสำเร็จ (Hubris Born of Success)</p> <p>บริษัทที่ประสบความสำเร็จในอดีตมักไม่ยอมรับรู้กับการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น ผู้บริหารมักหยิ่งทะนง และลืมนึกไปว่าสิ่งที่ทำให้บริษัทประสบความสำเร็จคืออะไร อย่างไรก็ตาม ในช่วงนี้ความสำเร็จในอดีตยังทำให้บริษัทมีความเจริญเติบโตไปได้อีกระยะหนึ่ง</p>	<p>นักการเมืองที่บริหารประเทศส่วนใหญ่ยึดติดกับการที่ได้เป็นหนึ่งในเลืมหัดตัวของเอเชีย ประกอบกับในช่วงที่ พ.ต.ท.ทักษิณ ชินวัตร เป็นผู้นำรัฐบาลระหว่างปีประเทศไทย กลับมาด้วยความเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ คนส่วนใหญ่เชื่อว่า ประเทศไทยประสบความสำเร็จในการแก้ไขปัญหาและเชื่อมั่นว่า พ.ต.ท.ทักษิณ ชินวัตร ได้นำประเทศไปในทิศทางที่ถูกต้อง ประเทศไทยมีศักยภาพในการพัฒนาสูง และหลังจากที่ พรรคเพื่อไทยได้กลับมาเป็นรัฐบาลได้มีภาพลักษณ์ที่จะมั่นใจว่าจะนำประเทศกลับมามีความยิ่งใหญ่ได้อีกครั้งหนึ่ง (ทักษิณคิด ยิ่งลักษณ์ทำ)</p>
<p>ระยะที่ 2: ความต้องการที่ไร้ข้อจำกัด (Undisciplined Pursuit of More)</p> <p>จากการหลงระเหิงในระยะที่ 1 นำมาสู่ความต้องการที่มากขึ้น อย่างไรก็ตามข้อจำกัดของผู้บริหารบริษัทไม่ว่าจะเป็นเรื่องเป้าหมาย การเติบโตที่สูงขึ้น การขยายงานไปในกิจกรรมต่างๆ อย่างไม่มีหลักการเพื่อให้ได้เป้าหมายดังกล่าว</p>	<p>นักการเมืองที่บริหารประเทศเน้นการเจริญเติบโตของประเทศ แม้แต่แกนนำของพรรคประชาธิปัตย์ก็ได้ใช้หลักการประชานิยม และเน้นการขยายตัวทางเศรษฐกิจ เนื่องจากต้องการสร้างความยิ่งใหญ่ให้เหนือกว่ารัฐบาลทักษิณ และเมื่อพรรคเพื่อไทย กลับเข้ามาเป็นรัฐบาลในปี ค.ศ. 2011 ก็ได้เร่งทำนโยบายประชานิยมเพื่อให้เศรษฐกิจขยายตัวอย่างไร้ข้อจำกัด</p>
<p>ระยะที่ 3: การปฏิเสธความเสี่ยงและอันตรายที่เกิดขึ้น (Denial of Risk and Peril)</p> <p>ในระยะนี้สัญญาณอันตรายต่าง ๆ ของบริษัทเริ่มบ่งชี้มากขึ้น แต่เนื่องจากความสำเร็จทำให้กิจการขยายต่อไปได้ ผู้บริหารมักจะไม่ค่อยเชื่อข้อมูลที่ไม่ดี แต่ให้น้ำหนักกับข้อมูลในเชิงบวกมากกว่า ไม่ยอมรับว่ามีอะไรที่ผิดพลาดอย่างมีสาระสำคัญกับกิจการ</p>	<p>วลีที่ว่า “เอาอยู่ละ” นักการเมืองเข้าไปจัดการเรื่อง ภัยธรรมชาติ ทั้ง ๆ ที่ตนเองไม่มีความรู้ความสามารถ และการเลือกที่ตั้ง ที่ทำการของศูนย์ปฏิบัติการช่วยเหลือผู้ประสบภัยน้ำท่วม (ศปท.) คงสะท้อนให้เห็นอย่างชัดเจนว่ารัฐบาลมีความมั่นใจ และปฏิเสธความเสี่ยงและหายนะที่จะเกิดขึ้น นอกจากนั้น การปฏิเสธว่าไทยไม่มีปัญหาในเรื่องการส่งออก หนี้ครัวเรือน และการนำเข้าข้าว ก็เป็นอีกหลายๆ ตัวอย่างที่รัฐบาลไม่ยอมรับ ความเสี่ยงของประเทศที่อาจจะเกิดขึ้น</p>

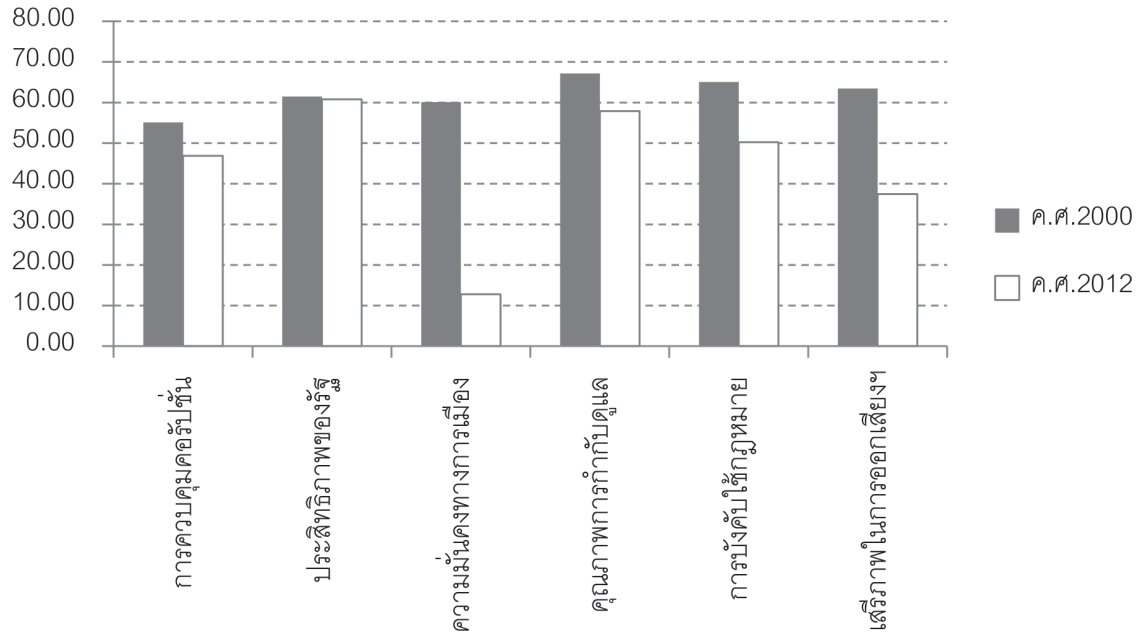
ตารางที่ 6: สรุปการวิเคราะห์ประเทศไทยตามกรอบของ Collins (2009) (ต่อ)

กรอบวิเคราะห์ของ Collins (2009)	ประเทศไทย
<p>ระยะที่ 4: การหาทางออกอย่างง่าย (Grasping for Salvation)</p> <p>การสะสมของความผิดพลาดและความเสี่ยงในระยะที่ 3 ส่งผลให้ การดำเนินงานของกิจการแย่ลงอย่างชัดเจน ระยะนี้เองเป็นระยะที่สำคัญมากของบริษัทว่าจะล้มเหลวหรือไม่ ถ้าผู้นำของบริษัทไม่นำพาบริษัทกลับไปสู่วินัยการดำเนินงานที่ทำให้บริษัทประสบความสำเร็จมาในอดีต แต่กลับหาทางออกอย่างง่าย ๆ แบบขอไปทีแล้วจะส่งผลทำให้บริษัทมุ่งไปสู่ความล้มเหลวในระยะที่ 5</p>	<p>การที่นักการเมืองไม่ต้องมีความรับผิดชอบ (Accountability) กับสิ่งที่ทำเนื่องจากการกำกับดูแลและธรรมาภิบาลของประเทศมีปัญหา ประกอบกับความผันผวนทางการเมือง ทำให้การบริหารบ้านเมืองและการแก้ไขปัญหาต่างๆ จึงทำแบบขอไปที หาทางออกแบบง่ายๆ หวังเพียงแต่ผลในระยะสั้น ไม่ได้เน้นถึงการประหยัดและความคุ้มค่าในเรื่องของการใช้งบประมาณ ตัวอย่างเช่นในเรื่องจำนำข้าวซึ่งมีการประกาศลดราคาจำนำ แล้วก็ประกาศกลับไปทีเดิมภายในระยะเวลาอันสั้น และที่ร้ายที่สุดคือยังเดินหน้าโครงการนี้ต่อไป</p>
<p>ระยะที่ 5: การล้มละลายและปิดกิจการ (Capitulation to Irrelevance or Death)</p> <p>บริษัทติดอยู่ในระยะที่ 4 นาน เนื่องจากผู้บริหารมีความเพ้อฝันว่าจะมีทางออกอย่างง่าย ๆ ในการแก้ไขปัญหาของบริษัท โอกาสที่กิจการจะต้องปิดกิจการก็จะมีมากขึ้น ในระยะนี้สถานะการเงินของกิจการจะแย่เลวร้าย ผู้บริหารจะเริ่มถอดใจ และกิจการต้องปิดลงซึ่งทิ้งความเสียหายให้แก่ผู้ถือหุ้นในที่สุด</p>	<p>ขึ้นอยู่กับผู้บริหารประเทศว่าจะยอมรับความจริง และเลิกแก้ไขปัญหาในระยะสั้น รวมทั้งฝ่ายค้านและองค์กรอิสระต่างๆ เลิกเล่นการเมือง และเข้ามามีส่วนร่วมอย่างสร้างสรรค์ในการแก้ไขปัญหาบ้านเมืองหรือไม่</p>

แผนภาพที่ 1: ตัวชี้วัดการกำกับดูแลและธรรมาภิบาลของประเทศปี ค.ศ. 2000 และ ปี ค.ศ. 2012

แผนภาพแสดงลำดับเปอร์เซ็นต์ไทล์ของตัวชี้วัดการกำกับดูแลและธรรมาภิบาลของไทย โดยธนาคารโลกเปรียบเทียบปี ค.ศ. 2000 และปี ค.ศ. 2012

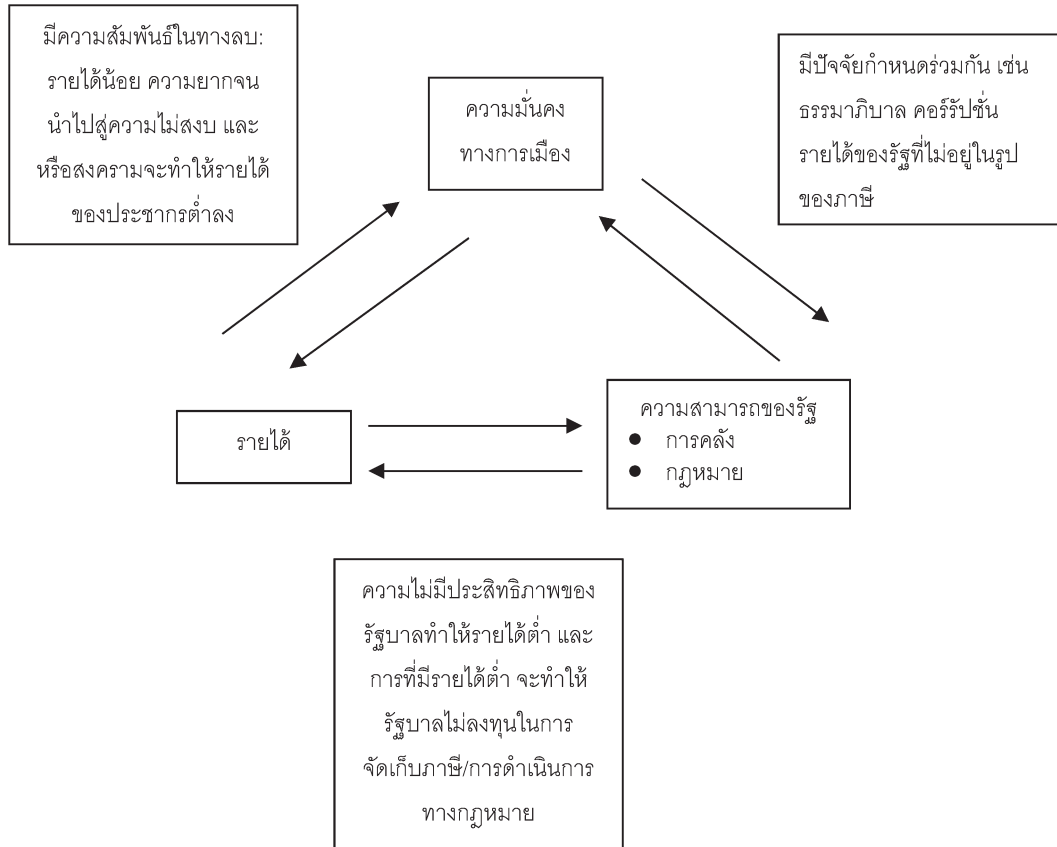
เปอร์เซ็นต์ไทล์

แหล่งที่มา: World Bank

แผนภาพที่ 2: กลุ่มพลังในการพัฒนา (Development Clusters)

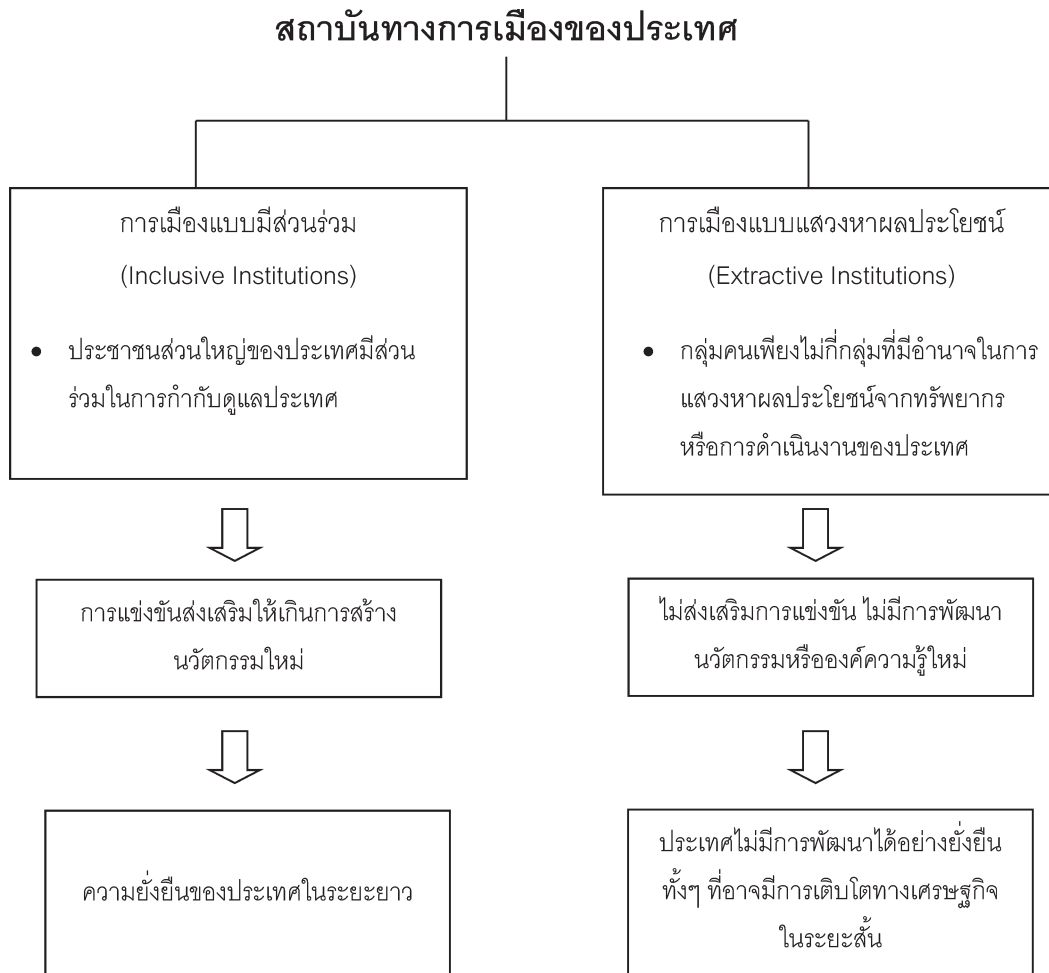
แผนภาพนี้แสดงกรอบแนวคิดของ Basley และ Persson (2011) ที่ว่ากลุ่มพลังในการพัฒนาเกิดขึ้นจากปัจจัยทางด้านความมั่นคงทางการเมือง ความสามารถของรัฐ และรายได้ของประเทศ ซึ่งปัจจัยหลักทั้งสามนี้มีความสัมพันธ์ซึ่งกันและกัน อันจะก่อให้เกิดกลุ่มพลังในการพัฒนาหรือการไม่พัฒนาของประเทศ

แหล่งที่มา: Basley และ Persson (2011)

แผนภาพที่ 3: สถาบันการเมืองกับการพัฒนาของประเทศ

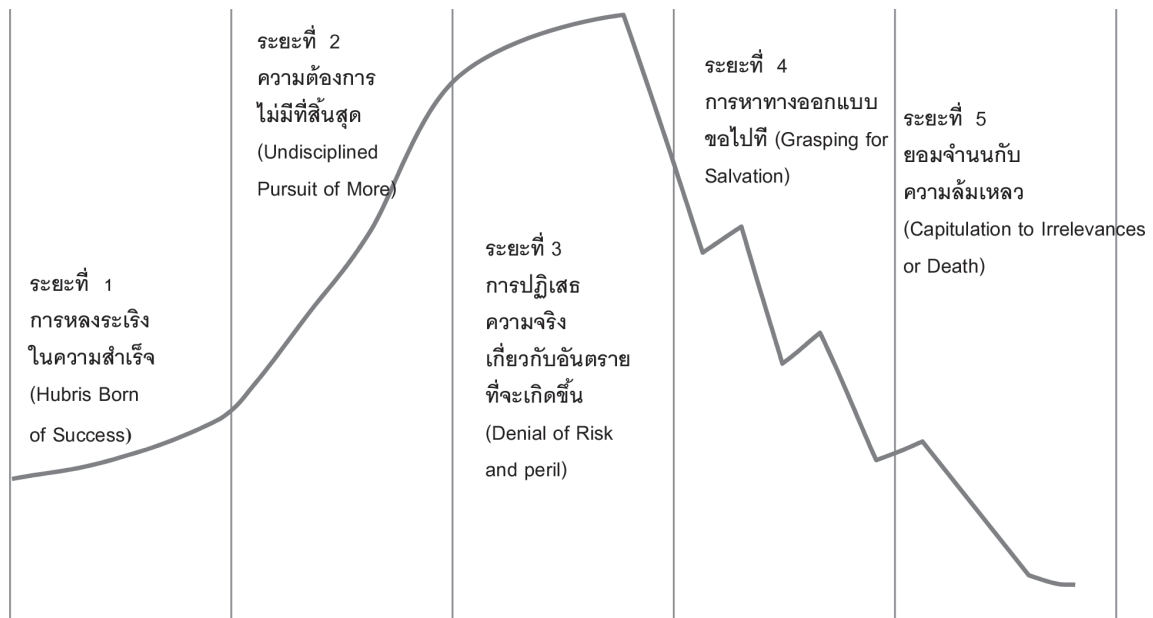
แผนภาพนี้แสดงกรอบแนวคิดของ Acemoglu และ Robinson (2012) ซึ่งเชื่อว่าสาเหตุสำคัญที่ทำให้ประเทศล้มเหลวหรือประสบความสำเร็จนั้นขึ้นอยู่กับสถาบันทางการเมือง (Political Institutions) ปัจจัยทางด้านนโยบายเศรษฐกิจ ภูมิศาสตร์ วัฒนธรรม หรือระบบคุณค่าของประเทศ โดยที่สถาบันทางการเมืองสามารถแบ่งออกเป็นสองลักษณะคือ สถาบันการเมืองแบบแสวงหาผลประโยชน์ (Extractive Institutions) และสถาบันการเมืองแบบมีส่วนร่วม (Inclusive Institutions)

แหล่งที่มา: Acemoglu และ Robinson (2012)

แผนภาพที่ 4: เส้นทางของความล้มเหลว

แผนภาพนี้แสดงกรอบแนวคิดของ Collins (2009) เกี่ยวกับเส้นทางของความล้มเหลวซึ่งมีอยู่ 5 ระยะ คือ ระยะที่ 1 การหลงระเหิรในความสำเร็จ (Hubris Born of Success) ระยะที่ 2 ความต้องการไม่มีที่สิ้นสุด (Undisciplined Pursuit of More) ระยะที่ 3 การปฏิเสธความจริงเกี่ยวกับอันตรายที่จะเกิดขึ้น (Denial of Risk and Peril) ระยะที่ 4 การหาทางออกแบบขอไปที (Grasping for Salvation) ระยะที่ 5 ยอมจำนนกับความล้มเหลว (Capitulation to Irrelevance or Death)

แหล่งที่มา: Collins (2009)